สินสมรส: คืออะไรบ้าง สินส่วนตัว การจัดการ หนี้ร่วม แบ่งสินสมรสหลังหย่า และสินสมรสกับมรดก

โดย เอกสยาม ชัยศร ที่ปรึกษากฎหมาย
บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด

> เนื้อหานี้เป็นข้อมูลกฎหมายทั่วไป ไม่ใช่ความเห็นทางกฎหมายเฉพาะกรณี การพิจารณาแต่ละเรื่องต้องอาศัยข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของเรื่องนั้น ฉบับออนไลน์ที่ปรับปรุงล่าสุดอยู่ที่ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

สาระสำคัญโดยสรุป

- สินสมรสคือทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส ทรัพย์สินที่ได้มาโดยพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ซึ่งระบุว่าเป็นสินสมรส และดอกผลของสินส่วนตัว ถ้าสงสัย กฎหมายสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสินสมรส[1]
- สินส่วนตัวคือทรัพย์สินที่มีก่อนสมรส เครื่องใช้ส่วนตัวตามฐานะ และเครื่องมือประกอบอาชีพ มรดกหรือทรัพย์ที่ได้รับการให้โดยเสน่หาระหว่างสมรส และของหมั้น[2] สินส่วนตัวที่แลกหรือขายเป็นทรัพย์อื่นยังเป็นสินส่วนตัว[3]
- การขาย จำนอง ให้โดยเสน่หา และกิจการสำคัญอื่นแปดกรณีต้องจัดการร่วมกันหรือได้รับความยินยอม[4] ถ้าฝ่ายหนึ่งทำไปลำพัง อีกฝ่ายฟ้องเพิกถอนได้ภายในหนึ่งปีนับแต่รู้และไม่เกินสิบปี เว้นแต่ให้สัตยาบันแล้วหรือบุคคลภายนอกสุจริตและเสียค่าตอบแทน[5]
- เมื่อหย่า สินสมรสแบ่งคนละส่วนเท่ากัน[6] สินสมรสที่ฝ่ายหนึ่งจำหน่ายเพื่อตนฝ่ายเดียวหรือโดยไม่ได้รับความยินยอมถือเสมือนยังมีอยู่[7] และหนี้ที่ต้องรับผิดร่วมกันแบ่งรับผิดคนละครึ่ง[8]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

- เมื่อคู่สมรสตาย ต้องแยกสินสมรสครึ่งหนึ่งออกให้คู่สมรสที่ยังมีชีวิตก่อน อีกครึ่งหนึ่งจึงเป็นมรดก[9] และคู่สมรสทำพินัยกรรมยกสินสมรสได้ไม่เกินส่วนของตน[10]

สินสมรสคืออะไร: ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสสองประเภท

สินสมรสคือทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส ทรัพย์สินที่ฝ่ายหนึ่งได้มาโดยพินัยกรรมหรือการให้เป็นหนังสือซึ่งระบุว่าเป็นสินสมรส และดอกผลของสินส่วนตัว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 ทรัพย์สินที่ไม่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัวย่อมเป็นสินสมรส และถ้าสงสัย กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสินสมรส[11]

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 5 หมวด 4 แบ่งทรัพย์สินของคู่สมรสออกเป็นสองกอง คือ สินส่วนตัวกับสินสมรส มาตรา 1470 เป็นบทตั้งต้นที่วางหลักว่า ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสนอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัว ย่อมเป็นสินสมรส[12] โครงสร้างของบทบัญญัติจึงกำหนดสินส่วนตัวไว้อย่างจำกัดตามรายการในมาตรา 1471 แล้วถือว่าทรัพย์สินส่วนที่เหลือทั้งหมดเป็นสินสมรส ผู้ที่ต้องการพิสูจน์ว่าทรัพย์ชิ้นใดเป็นสินส่วนตัวจึงต้องชี้ให้ได้ว่าทรัพย์นั้นเข้ารายการใดในมาตรา 1471 หรือเป็นของแทนสินส่วนตัวตามมาตรา 1472

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474
>
> สินสมรสได้แก่ทรัพย์สิน
>
> (1) ที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส
>
> (2) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือเมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่าเป็นสินสมรส
>
> (3) ที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว
>
> ถ้ากรณีเป็นที่สงสัยว่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งเป็นสินสมรสหรือมิใช่ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสินสมรส

มาตรา 1474 มีสามอนุมาตราและหนึ่งวรรคท้าย อนุมาตรา (1) ครอบคลุมทรัพย์สินเกือบทั้งหมดที่เกิดจากการทำงานและการลงทุนระหว่างสมรส ไม่ว่าจะใส่ชื่อฝ่ายใดในเอกสารสิทธิ อนุมาตรา (2) เป็นข้อยกเว้นของมาตรา 1471 (3) กล่าวคือ ทรัพย์ที่ได้มาโดยพินัยกรรมหรือการให้ระหว่างสมรสโดยปกติเป็นสินส่วนตัว

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

เว้นแต่พินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่าเป็นสินสมรส อนุมาตรา (3) ทำให้ดอกผลของสินส่วนตัว เช่น ค่าเช่าบ้านที่มีมาก่อนสมรส หรือเงินปันผลของหุ้นที่ได้รับมรดก เป็นสินสมรส แม้ตัวทรัพย์ต้นยังเป็นสินส่วนตัว[13]

วรรคท้ายของมาตรา 1474 เป็นข้อสันนิษฐานทางกฎหมายที่มีผลต่อภาระการพิสูจน์ในศาลโดยตรง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3029/2566 วินิจฉัยว่า ฝ่ายที่อ้างว่าที่ดินเป็นสินสมรสย่อมได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนี้ ฝ่ายที่ปฏิเสธจึงมีภาระการพิสูจน์[14] ในทางปฏิบัติ คู่สมรสที่อ้างว่าทรัพย์ซึ่งได้มาระหว่างสมรสเป็นสินส่วนตัวควรเตรียมเอกสารแสดงที่มาของเงินที่ใช้ซื้อ เช่น หลักฐานการขายสินส่วนตัวเดิม หนังสือยกให้ หรือบัญชีเงินฝากก่อนสมรส เพราะถ้าพยานหลักฐานก้ำกึ่ง ศาลจะถือว่าเป็นสินสมรส

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3029/2566[15]

ฝ่ายที่อ้างว่าทรัพย์เป็นสินสมรสได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามมาตรา 1474 วรรคสอง ฝ่ายที่ปฏิเสธมีภาระการพิสูจน์ แต่เมื่อหย่าโดยคำพิพากษา ผลส่วนทรัพย์สินย้อนไปถึงวันฟ้องหย่าตามมาตรา 1532 (ข) ทรัพย์ที่จะเป็นสินสมรสต้องได้มาไม่เกินวันฟ้องหย่า ที่ดินที่รับโอนหลังวันฟ้องหย่าโดยไม่ได้ความว่าใช้เงินสินสมรสจึงไม่เป็นสินสมรส

“ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาในระหว่างสมรสที่จะเป็นสินสมรสจะต้องได้มาอย่างช้าสุดไม่เกินวันฟ้องหย่า”

ข้อพึงระวังประการแรกคือ ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 1474 วรรคท้ายใช้กับคู่สมรสที่จดทะเบียนสมรสแล้วเท่านั้น ชาย หญิง หรือ คู่ชีวิต ที่อยู่กินโดยไม่จดทะเบียนไม่มีสินสมรส ทรัพย์ที่ทำมาหาได้ร่วมกันเป็นกรรมสิทธิ์รวมตามบรรพ 4 ซึ่งหน้านี้อธิบายแยกไว้ในหัวข้อการอยู่กินโดยไม่จดทะเบียน[16] ประการที่สองคือความสัมพันธ์ทางทรัพย์สินตามบทบัญญัติชุดนี้ใช้เมื่อคู่สมรสไม่ได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้เป็นอย่างอื่นตามมาตรา 1465 วรรคหนึ่ง[17]

ถ้อยคำในบรรพ 5 ที่ยกในหน้านี้เป็นฉบับปัจจุบันซึ่งใช้คำว่า "คู่สมรส" แทน "สามีภริยา" ตามการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2567 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ตัดสินก่อนการแก้ไขใช้ถ้อยคำเดิม แต่หลักเรื่องสินสมรส สินส่วนตัว และการจัดการยังเป็นหลักเดียวกันตามมาตรา 1471 ถึงมาตรา 1493 ที่ใช้บังคับอยู่ สำนักงานตรวจถ้อยคำตัวบททุกมาตราจากฐานข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

สินส่วนตัวมีอะไรบ้าง: มาตรา 1471 และของแทนตามมาตรา 1472

สินส่วนตัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1471 มีสี่ประเภท คือ ทรัพย์สินที่มีก่อนสมรส เครื่องใช้ส่วนตัวตามควรแก่ฐานะและเครื่องมือประกอบอาชีพ มรดกหรือทรัพย์ที่ได้รับการให้โดยเสน่หาระหว่างสมรส และของหมั้น ถ้าสินส่วนตัวถูกแลกเปลี่ยนหรือขาย ทรัพย์หรือเงินที่ได้มาแทนยังเป็นสินส่วนตัวตามมาตรา 1472[18]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1471
>
> สินส่วนตัวได้แก่ทรัพย์สิน
>
> (1) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส
>
> (2) ที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง
>
> (3) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดกหรือโดยการให้โดยเสน่หา
>
> (4) ที่เป็นของหมั้น

อนุมาตรา (1) ทรัพย์สินที่มีอยู่ก่อนสมรส เป็นประเภทที่พบมากที่สุดในข้อพิพาท จุดที่ต้องพิสูจน์คือวันที่ได้ทรัพย์มาเทียบกับวันจดทะเบียนสมรส ไม่ใช่วันที่เริ่มอยู่กินด้วยกัน คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13718/2555 วินิจฉัยว่าที่ดินและบ้านที่ซื้อด้วยเงินซึ่งชายหญิงทำมาหาได้ร่วมกันก่อนจดทะเบียนสมรสเป็นกรรมสิทธิ์รวม การจดทะเบียนสมรสภายหลังไม่ทำให้กลายเป็นสินสมรส คงเป็นสินส่วนตัวของแต่ละฝ่ายซึ่งแบ่งกันคนละกึ่งหนึ่ง[19]

อนุมาตรา (2) จำกัดด้วยถ้อยคำ "ตามควรแก่ฐานะ" เครื่องประดับราคาสูงที่ซื้อด้วยเงินรายได้ระหว่างสมรสเพื่อเก็บมูลค่า อาจถูกโต้แย้งว่าเกินฐานะและเป็นสินสมรสตามมาตรา 1474 (1) ได้ ส่วนเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ เช่น อุปกรณ์ทันตกรรมของทันตแพทย์ เป็นสินส่วนตัวของฝ่ายที่ประกอบอาชีพนั้น ไม่ว่าซื้อมาเมื่อใด[20]

อนุมาตรา (3) มรดกและทรัพย์ที่ได้รับการให้โดยเสน่หาระหว่างสมรส เป็นสินส่วนตัวของฝ่ายผู้รับ เว้นแต่พินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่าเป็นสินสมรสตามมาตรา 1474 (2) บิดามารดาที่ยกที่ดินให้บุตรซึ่งสมรสแล้ว จึงควรระบุในหนังสือยกให้ให้ชัดว่าประสงค์ให้เป็นสินส่วนตัวหรือสินสมรส เพื่อตัดข้อโต้แย้งภายหลัง[21] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2102/2551 ซึ่งเป็นคดีคู่ที่อยู่กินโดยไม่จดทะเบียน ยืนยันหลักทำนองเดียวกันว่าที่ดินที่ผู้ตายได้รับมรดกและได้รับการให้โดยเสน่หาเป็นของผู้ตายแต่ผู้เดียว[22]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

อนุมาตรา (4) กำหนดให้ของหมั้นเป็นสินส่วนตัว แม้ของหมั้นจะเกิดขึ้นในช่วงที่ทั้งสองฝ่ายกำลังเตรียมการสมรส ของหมั้นจึงไม่ต้องนำมาแบ่งเมื่อหย่าตามมาตรา 1533 แต่ดอกผลของของหมั้นที่เกิดระหว่างสมรส เช่น ดอกเบี้ยของเงินที่ได้จากการขายทองหมั้น เป็นสินสมรสตามมาตรา 1474 (3)[23]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1472
>
> สินส่วนตัวนั้น ถ้าได้แลกเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินอื่นก็ดี ซื้อทรัพย์สินอื่นมาก็ดี หรือขายได้เป็นเงินมาก็ดี ทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว
>
> สินส่วนตัวที่ถูกทำลายไปทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แต่ได้ทรัพย์สินอื่นหรือเงินมาทดแทน ทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว

มาตรา 1472 คือหลักของแทน (real subrogation หรือการรับช่วงทรัพย์) ที่ทำให้สินส่วนตัวคงสถานะแม้เปลี่ยนรูป เงินที่ได้จากการขายคอนโดมิเนียมที่มีมาก่อนสมรส ถ้านำไปซื้อที่ดินแปลงใหม่ ที่ดินแปลงใหม่ยังเป็นสินส่วนตัว และวรรคสองขยายไปถึงเงินค่าสินไหมทดแทนหรือเงินประกันภัยที่ได้มาแทนสินส่วนตัวที่ถูกทำลาย[24] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3786/2546 นำหลักนี้มาใช้กับที่ดินที่จำเลยถือกรรมสิทธิ์รวมกับพี่ชายก่อนสมรสแล้วนำไปแลกเป็นที่ดินสองแปลง[25]

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3786/2546[26]

การขอแบ่งสินสมรสเป็นคนละมูลคดีกับการฟ้องหย่า ไม่จำต้องขอมาพร้อมกัน ที่ดินที่ฝ่ายหนึ่งมีก่อนสมรสแล้วนำไปแลกเปลี่ยนเป็นที่ดินแปลงใหม่ ที่ดินที่ได้มาแทนยังเป็นสินส่วนตัวตามมาตรา 1472 วรรคหนึ่ง ส่วนรถยนต์ที่ซื้อระหว่างสมรสได้ประโยชน์จากข้อสันนิษฐานตามมาตรา 1474 วรรคสองว่าเป็นสินสมรสและต้องแบ่งคนละส่วนเท่ากันตามมาตรา 1533

“ทรัพย์สินที่ได้มาใหม่จึงย่อมเป็นสินส่วนตัวของจำเลย เพราะเป็นการได้ที่ดินมาแทนทรัพย์เดิม”

ปัญหาในทางปฏิบัติคือการพิสูจน์เส้นทางของเงิน ถ้าเงินจากการขายสินส่วนตัวเข้าบัญชีเดียวกับเงินเดือนระหว่างสมรส แล้วถอนไปซื้อทรัพย์ใหม่ เงินที่ปะปนกันอาจทำให้ศาลไม่อาจแยกได้ว่าส่วนใดเป็นของแทน และข้อสันนิษฐานในมาตรา 1474 วรรคท้ายจะทำงานในทางที่ถือว่าเป็นสินสมรส[27] การแยกบัญชีรับเงินจากการขายสินส่วนตัวและการทำบันทึกการโอนจึงเป็นหลักฐานที่มีน้ำหนักในคดีภายหลัง

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

มาตรา 1473 ให้คู่สมรสฝ่ายใดเป็นผู้จัดการสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น[28] ผลคือการขาย จำนอง หรือให้สินส่วนตัวไม่ต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่าย แตกต่างจากสินสมรสที่อยู่ในบังคับมาตรา 1476 แต่ดอกผลของสินส่วนตัว เช่น ค่าเช่า ดอกเบี้ย เงินปันผล เป็นสินสมรสตามมาตรา 1474 (3) ซึ่งเมื่อได้มาแล้วอยู่ในบังคับการจัดการสินสมรส

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1473
>
> สินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้จัดการ

ทรัพย์สินที่มักโต้แย้งว่าเป็นสินสมรสหรือไม่

ทรัพย์สินที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเป็นสินสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 (1) ได้แก่ เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เงินชดเชย เงินโบนัส เงินค่าหุ้นสหกรณ์ที่ได้มาระหว่างสมรส และสิ่งปลูกสร้างที่คู่สมรสสร้างบนที่ดินสินส่วนตัวของฝ่ายหนึ่ง แม้คู่สมรสแยกกันอยู่ ถ้ายังไม่จดทะเบียนหย่า ทรัพย์ที่ได้มาในช่วงนั้นยังเป็นสินสมรส[29]

เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8321/2568 วินิจฉัยว่าเงินสะสมที่สมาชิกส่งจากเงินเดือน เงินสมทบของนายจ้าง และผลประโยชน์ที่งอกเงยระหว่างสมรส ไม่ใช่เพียงความคาดหวัง แต่เป็นสิทธิที่มีอยู่แล้ว จึงเป็นสินสมรส และคู่สมรสอีกฝ่ายได้ส่วนแบ่งเมื่อสมาชิกสิ้นสมาชิกภาพ[30] คำวินิจฉัยนี้มีผลมากต่อคู่สมรสที่ฝ่ายหนึ่งเป็นพนักงานบริษัทมานาน เพราะเงินกองทุนอาจเป็นทรัพย์ที่มีมูลค่าสูงที่สุดของครอบครัว

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8321/2568[31]

เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่สมาชิกส่งเงินสะสมจากเงินเดือนและได้รับเงินสมทบจากนายจ้าง พร้อมผลประโยชน์ระหว่างสมรส ไม่ใช่เพียงความคาดหวังที่จะได้ทรัพย์สิน แต่เป็นสิทธิที่มีอยู่แล้ว จึงเป็นสินสมรสตามมาตรา 1474 (1) คู่สมรสอีกฝ่ายมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งเมื่อสมาชิกสิ้นสมาชิกภาพ

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

“ซึ่งไม่ใช่ความคาดหวังหรือความคาดหมายจะได้ทรัพย์สิน แต่เป็นสิทธิของโจทก์ที่มีอยู่แล้ว”

คู่สมรสที่แยกกันอยู่ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3392/2548 วางหลักว่าการสมัครใจแยกกันอยู่ไม่ทำให้ความเป็นคู่สมรสสิ้นสุด ตราบที่ยังไม่จดทะเบียนหย่า เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เงินชดเชย เงินค่าตอบแทนพิเศษเนื่องจากการลาออก เงินค่าหุ้นสหกรณ์ออมทรัพย์ และเงินโบนัสที่ได้มาระหว่างนั้นยังเป็นสินสมรส[32] คู่สมรสที่แยกกันอยู่หลายปีจึงควรตรวจทรัพย์สินที่อีกฝ่ายได้มาในช่วงแยกกันอยู่ด้วย ไม่ใช่เฉพาะทรัพย์ที่มีก่อนแยกกันอยู่

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3392/2548[33]

คู่สมรสที่สมัครใจแยกกันอยู่แต่ยังไม่จดทะเบียนหย่ายังเป็นคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เงินชดเชย เงินค่าตอบแทนพิเศษเนื่องจากการลาออก เงินค่าหุ้นสหกรณ์ และเงินโบนัสที่ได้มาระหว่างนั้นเป็นสินสมรส ฝ่ายที่นำเงินไปชำระหนี้จำนองโดยอีกฝ่ายไม่รู้เห็นหรือให้สัตยาบัน และใช้เงินเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียวโดยไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่าย ถือเป็นการจัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาดตามมาตรา 1484

“จำเลยกับโจทก์สมัครใจแยกกันอยู่ แต่เมื่อยังมิได้จดทะเบียนหย่ากัน จำเลยกับโจทก์จึงยังมีฐานะเป็นสามีภริยากันโดยชอบด้วยกฎหมาย”

สิ่งปลูกสร้างบนที่ดินสินส่วนตัว หลักทั่วไปเรื่องส่วนควบทำให้สิ่งปลูกสร้างเป็นส่วนของที่ดิน แต่คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13964/2558 วินิจฉัยว่าเมื่อคู่สมรสร่วมกันปลูกรีสอร์ต ร้านอาหาร และต่อเติมบ้านบนที่ดินสินส่วนตัวของฝ่ายหนึ่ง โดยเจ้าของที่ดินยินยอม กรณีเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา 146 สิ่งปลูกสร้างไม่เป็นส่วนควบของที่ดิน และเป็นสินสมรส แม้ฝ่ายเจ้าของที่ดินเป็นผู้ออกเงินค่าก่อสร้าง[34]

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13964/2558[35]

ที่ดินที่ฝ่ายหนึ่งมีก่อนสมรสเป็นสินส่วนตัว แต่สิ่งปลูกสร้างที่คู่สมรสร่วมกันปลูกบนที่ดินนั้นหลังสมรสเพื่ออยู่อาศัยและประกอบธุรกิจ เป็นทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรส แม้ฝ่ายเจ้าของที่ดินออกเงินค่าก่อสร้าง เมื่อเจ้าของที่ดินยินยอมให้ปลูก สิ่งปลูกสร้างไม่เป็นส่วนควบของที่ดินตามข้อยกเว้นในมาตรา 146 และเป็นสินสมรส

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

“สิ่งปลูกสร้างเพิ่มเติมบนที่ดินพิพาทไม่เป็นส่วนควบของที่ดิน คงเป็นสินสมรสที่เป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์และจำเลยร่วมกัน”

ทรัพย์ที่ได้มาหลังฟ้องหย่า มาตรา 1532 (ข) กำหนดให้คำพิพากษาส่วนที่บังคับทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสมีผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3029/2566 จึงถือว่าที่ดินที่รับโอนหลังวันฟ้องหย่าโดยไม่ได้ความว่าใช้เงินสินสมรสชำระราคา ไม่เป็นสินสมรส[3637] วันฟ้องหย่าจึงเป็นเส้นแบ่งที่ทั้งสองฝ่ายต้องทราบก่อนตัดสินใจซื้อหรือขายทรัพย์สินระหว่างคดี

เอกสารสิทธิที่มีชื่อฝ่ายเดียว ชื่อในโฉนดหรือทะเบียนรถไม่ได้ชี้ขาดสถานะของทรัพย์ มาตรา 1475 เปิดทางให้คู่สมรสฝ่ายที่ไม่มีชื่อในเอกสาร ร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของรวมในเอกสารของสินสมรสจำพวกที่ระบุในมาตรา 456 หรือสินสมรสที่มีเอกสารเป็นสำคัญได้[38] การใส่ชื่อร่วมช่วยให้บุคคลภายนอกเห็นว่าทรัพย์นั้นเป็นสินสมรส และลดความเสี่ยงที่อีกฝ่ายจะจำหน่ายไปให้ผู้ซื้อที่อ้างความสุจริตตามมาตรา 1480

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1475
>
> ถ้าสินสมรสใดเป็นจำพวกที่ระบุไว้ในมาตรา 456 แห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือที่มีเอกสารเป็นสำคัญ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของรวมกันในเอกสารนั้นก็ได้

หุ้นและกิจการ หุ้นที่ซื้อด้วยเงินรายได้ระหว่างสมรสเป็นสินสมรสตามมาตรา 1474 (1) ส่วนหุ้นที่มีก่อนสมรสเป็นสินส่วนตัว แต่เงินปันผลระหว่างสมรสเป็นดอกผลซึ่งเป็นสินสมรสตามมาตรา 1474 (3)[39] กิจการที่ฝ่ายหนึ่งก่อตั้งก่อนสมรสแล้วขยายตัวระหว่างสมรส มักเกิดคำถามว่ามูลค่าที่เพิ่มขึ้นเป็นของฝ่ายใด กฎหมายไทยไม่มีบทแบ่งส่วนเพิ่มของมูลค่าโดยตรงแบบระบบเยอรมันที่หน้านี้อธิบายในหมวดกฎหมายเปรียบเทียบ การวิเคราะห์จึงต้องแยกตัวทรัพย์ เงินลงทุนเพิ่มระหว่างสมรส และดอกผลออกจากกันเป็นรายการ

การจัดการสินสมรส: แปดกรณีที่ต้องจัดการร่วมกันตามมาตรา 1476

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476 กำหนดแปดกรณีที่คู่สมรสต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่าย เช่น ขาย ขายฝาก จำนอง อสังหาริมทรัพย์ ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี ให้กู้ยืมเงิน และให้โดยเสน่หา การจัดการนอกจากแปดกรณีนี้ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำได้ลำพัง และคู่สมรสจะตกลงให้ต่างไปได้เฉพาะโดยสัญญาก่อนสมรสตามมาตรา 1476/1[40]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476
>
> คู่สมรสต้องจัดการสินสมรสร่วมกันหรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งในกรณี ดังต่อไปนี้
>
> (1) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้
>
> (2) ก่อตั้งหรือกระทำให้สุดสิ้นลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกินหรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์
>
> (3) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี
>
> (4) ให้กู้ยืมเงิน
>
> (5) ให้โดยเสน่หา เว้นแต่การให้ที่พอควรแก่ฐานานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา
>
> (6) ประนีประนอมยอมความ
>
> (7) มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัย
>
> (8) นำทรัพย์สินไปเป็นประกันหรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล
>
> การจัดการสินสมรสนอกจากกรณีที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง

รายการในวรรคหนึ่งเป็นรายการปิด หมายความว่าการจัดการสินสมรสที่ไม่เข้าแปดกรณี เช่น การขายรถยนต์ที่ไม่ได้จดทะเบียนจำนองได้ การถอนเงินฝาก หรือการซื้อทรัพย์ใหม่ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำได้ลำพังตามวรรคสอง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5326/2568 ยืนยันว่ามาตรา 1476 กำหนดให้เฉพาะการจัดการที่มีความสำคัญตามอนุมาตรา (1) ถึง (8) ต้องได้รับความยินยอม หนังสือยินยอมให้คู่สมรสขอวงเงินขายตั๋วสัญญาใช้เงินจึงไม่อยู่ในบังคับมาตรา 1476 และหนี้นั้นจะเป็นหนี้ร่วมต่อเมื่อมีการให้สัตยาบันตามมาตรา 1490 (4)[41][42] อย่างไรก็ดี คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3392/2548 ชี้ว่า แม้เป็นการจัดการที่ทำได้ลำพัง ก็ต้องจัดการด้วยความระมัดระวังไม่ให้สินสมรสเสียหาย มิฉะนั้นอาจเป็นเหตุตามมาตรา 1484[43]

ข้อยกเว้นของอนุมาตรา (5) คือการให้ที่พอควรแก่ฐานานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา ไม่ต้องได้รับความยินยอม ตัวอย่างคือการทำบุญตามประเพณี หรือการให้ของขวัญในงานมงคลตามฐานะ ส่วนการยกที่ดินสินสมรสให้ญาติฝ่ายตนหรือบุคคลภายนอกเป็นการให้โดยเสน่หาที่ต้องได้รับความยินยอม[44][45]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1479
>
> การใดที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำ ซึ่งต้องรับความยินยอมร่วมกัน และถ้าการนั้นมีกฎหมายบัญญัติให้ทำเป็นหนังสือหรือให้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ความยินยอมนั้นต้องทำเป็นหนังสือ

มาตรา 1479 กำหนดแบบของความยินยอม ถ้านิติกรรมที่ต้องได้รับความยินยอมเป็นนิติกรรมที่กฎหมายบังคับให้ทำเป็นหนังสือหรือจดทะเบียน เช่น การขายหรือจำนองที่ดิน ความยินยอมต้องทำเป็นหนังสือ[46] ในทางปฏิบัติ สำนักงานที่ดินจะขอหนังสือให้ความยินยอมของคู่สมรสประกอบการจดทะเบียน คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7031/2557 แสดงผลของกรณีที่ลายมือชื่อในหนังสือให้ความยินยอมถูกปลอม ซึ่งศาลถือว่าเป็นนิติกรรมที่ฝ่ายหนึ่งทำไปลำพัง[47]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1478
>
> เมื่อฝ่ายใดต้องให้ความยินยอมหรือลงชื่อกับอีกฝ่ายหนึ่งในเรื่องจัดการทรัพย์สินแต่ไม่ให้ความยินยอมหรือไม่ยอมลงชื่อโดยปราศจากเหตุผล หรือไม่อยู่ในสภาพที่อาจให้ความยินยอมได้ อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งอนุญาตแทนได้

เมื่อคู่สมรสฝ่ายหนึ่งไม่ยอมให้ความยินยอมโดยไม่มีเหตุผล หรืออยู่ในสภาพที่ให้ความยินยอมไม่ได้ เช่น ป่วยไม่รู้สึกตัวเป็นเวลานาน อีกฝ่ายร้องขอให้ศาลสั่งอนุญาตแทนได้ตามมาตรา 1478[48] บทนี้ใช้บ่อยกับครอบครัวที่ต้องขายบ้านสินสมรสเพื่อนำเงินมาใช้รักษาพยาบาลคู่สมรสที่ป่วยติดเตียง และมาตรา 1485 ยังให้คู่สมรสร้องขอเป็นผู้จัดการสินสมรสบางอย่างหรือเข้าร่วมจัดการได้ ถ้าเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า[49]

มาตรา 1477 ให้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีเพื่อสงวนบำรุงรักษาสินสมรสได้ลำพัง และหนี้จากการดำเนินคดีนั้นถือเป็นหนี้ร่วม[50] ส่วนมาตรา 1482 รักษาอำนาจของคู่สมรสทุกฝ่ายในการจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวตามสมควรแก่อัตภาพ ค่าใช้จ่ายนั้นผูกพันทั้งสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย[51]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476/1
>
> คู่สมรสจะจัดการสินสมรสให้แตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1476 ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ก็ต่อเมื่อได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ตามที่บัญญัติในมาตรา 1465 และมาตรา 1466 ในกรณีดังกล่าวนี้ การจัดการสินสมรสให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรส
>
> ในกรณีที่สัญญาก่อนสมรสระบุการจัดการสินสมรสไว้แต่เพียงบางส่วนของมาตรา 1476 การจัดการสินสมรสนอกจากที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรสให้เป็นไปตามมาตรา 1476

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

มาตรา 1476/1 ปิด ทางการ ตกลง เปลี่ยน วิธี จัดการ สินสมรส ระหว่าง สมรส คู่สมรส จะ จัดการ ให้ ต่าง ไป จากมาตรา 1476 ได้ก็ต่อเมื่อทำสัญญาก่อนสมรสตามแบบในมาตรา 1465 และมาตรา 1466 เท่านั้น และ ส่วน ที่ สัญญา ไม่ได้ กล่าวถึง ยัง ใช้มาตรา 1476 ตามเดิม[52] หนังสือ ที่ คู่สมรส ทำ ขึ้น ระหว่าง สมรส เพื่อ มอบ อำนาจจัดการทั้งหมดให้ฝ่ายเดียว จึงไม่มีผลเปลี่ยนกติกาตามมาตรา 1476

นิติกรรมที่ทำโดยไม่ได้รับความยินยอม: การเพิกถอนตามมาตรา 1480

ถ้า คู่สมรส ฝ่าย หนึ่ง ขาย จำนอง หรือ ยก สินสมรส ให้ ผู้อื่น โดย ไม่ได้รับ ความยินยอม อีก ฝ่าย ฟ้อง ให้ ศาล เพิกถอน นิติกรรม ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1480 เว้นแต่ ได้ ให้สัตยาบัน แล้ว หรือ บุคคลภายนอกกระทำโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน และต้องฟ้องภายในหนึ่งปีนับแต่รู้เหตุ แต่ไม่เกินสิบปี นับแต่วันทำนิติกรรม[53]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1480
>
> การ จัดการ สินสมรส ซึ่ง ต้อง จัดการ ร่วมกัน หรือ ต้อง ได้รับ ความยินยอม จาก อีก ฝ่าย หนึ่ง ตามมาตรา 1476 ถ้า คู่ สมรส ฝ่าย หนึ่ง ได้ ทำ นิติกรรม ไป แต่เพียง ฝ่าย เดียว หรือ โดย ปราศจาก ความยินยอม ของ คู่สมรส อีก ฝ่าย หนึ่ง คู่ สมรส อีก ฝ่าย หนึ่ง อาจ ฟ้อง ให้ ศาล เพิกถอน นิติกรรม นั้น ได้ เว้นแต่ คู่สมรส อีก ฝ่าย หนึ่ง ได้ ให้สัตยาบัน แก่ นิติกรรม นั้น แล้ว หรือ ใน ขณะ ที่ ทำ นิติกรรม นั้น บุคคลภายนอก ได้ กระทำ โดย สุจริต และ เสียค่าตอบแทน
>
> การ ฟ้อง ให้ ศาล เพิกถอน นิติกรรม ตาม วรรค หนึ่ง ห้าม มิ ให้ ฟ้อง เมื่อ พ้น หนึ่ง ปี นับแต่ วันที่ ได้ รู้ เหตุ อันเป็นมูล ให้ เพิกถอน หรือ เมื่อ พ้น สิบ ปี นับแต่ วันที่ ได้ ทำ นิติกรรม นั้น

ผลทางกฎหมายของนิติกรรมที่ทำโดยไม่ได้รับความยินยอมไม่ใช่โมฆะ และไม่ใช่โมฆียะ แต่เป็นนิติกรรมที่ "อาจถูกเพิกถอน" ซึ่งยังมีผลจนกว่าศาลจะพิพากษาเพิกถอน คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4071/2558 วินิจฉัย ว่าคู่สมรสที่ไม่ได้ให้ความยินยอมไม่จำต้องบอกล้างโมฆียะกรรมก่อนฟ้อง และนิติกรรมการให้ที่ดินสมบูรณ์ จนกว่าศาลพิพากษาเพิกถอน[54]

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4071/2558[55]

คู่สมรส ฝ่าย หนึ่ง ยก ที่ดิน สินสมรส ให้ ผู้อื่น โดย เสน่หา โดย ไม่ได้รับ ความยินยอม ของ อีก ฝ่าย อีก ฝ่าย ฟ้อง เพิกถอนได้ตามมาตรา 1480 วรรคหนึ่ง กฎหมายไม่ได้บัญญัติให้นิติกรรมนั้นเป็นโมฆะหรือโมฆียะ นิติกรรม จึงสมบูรณ์จนกว่าศาลพิพากษาเพิกถอน และคู่สมรสไม่จำต้องบอกล้างโมฆียะกรรมก่อน

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

“กฎหมายมิได้บัญญัติให้นิติกรรมในการจัดการสินสมรสที่คู่สมรสทำไปโดยลำพังนั้น เป็นโมฆะหรือโมฆียะ บัญญัติแต่เพียงว่านิติกรรมนั้นอาจถูกเพิกถอนได้ในภายหลังเท่านั้น”

ข้อยกเว้นเรื่องบุคคลภายนอกเป็นจุดที่คดีส่วนใหญ่แพ้ชนะกัน บุคคลภายนอกต้องมีองค์ประกอบสองข้อพร้อมกัน คือ สุจริต และเสียค่าตอบแทน ผู้รับการให้โดยเสน่หาไม่มีวันได้รับความคุ้มครองตามข้อยกเว้นนี้ เพราะไม่ได้เสียค่าตอบแทน[56] ส่วนผู้ซื้อหรือผู้รับซื้อฝาก ศาลพิจารณาจากพฤติการณ์ที่ผู้ซื้อรับรู้ในขณะทำนิติกรรม คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16134/2557 ถือว่าผู้รับซื้อฝากสุจริต เพราะผู้ขายแจ้งว่าแยกกันอยู่กับคู่สมรสและตามตัวมาลงชื่อไม่ได้ ทะเบียนแสดงว่าผู้ขายทำนิติกรรมฝ่ายเดียวมาหลายครั้ง และราคาที่รับซื้อฝากสมควร[57]

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16134/2557[58]

ผู้รับซื้อฝากที่ดินสินสมรสซึ่งได้รับแจ้งว่าผู้ขายแยกกันอยู่กับคู่สมรสและที่ดินเป็นของผู้ขาย ประกอบกับทะเบียนแสดงว่าผู้ขายทำนิติกรรมฝ่ายเดียวมาหลายครั้ง และรับซื้อฝากในราคาที่สมควร ถือว่ากระทำโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 1480 วรรคหนึ่งตอนท้าย คู่สมรสฟ้องเพิกถอนไม่ได้ และเมื่อยังเป็นคู่สมรสกันอยู่ก็ยังแบ่งสินสมรสหรือให้ชดใช้ราคาไม่ได้

“จึงฟังได้ว่า จำเลยที่ 2 รับซื้อฝากโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7031/2557 แสดงอีกด้านหนึ่งของหลักเดียวกัน แม้ลายมือชื่อในหนังสือให้ความยินยอมถูกปลอม นิติกรรมขายฝากยังไม่เป็นโมฆะ คู่สัญญาภายนอกมีสิทธิในที่ดินจนกว่าศาลจะเพิกถอน และศาลจะเพิกถอนได้ก็ต่อเมื่อบุคคลภายนอกไม่ได้กระทำโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน[59] ผลในทางปฏิบัติคือ คู่สมรสที่พบว่าทรัพย์ถูกจำหน่ายไปควรรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับความรู้ของผู้ซื้อ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซื้อกับคู่สมรสอีกฝ่าย ราคาที่ต่ำผิดปกติ หรือการที่ผู้ซื้อรู้ว่าผู้ขายมีคู่สมรส

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7031/2557[60]

การขายฝากที่ดินสินสมรสโดยปลอมลายมือชื่อคู่สมรสในหนังสือให้ความยินยอม เป็นนิติกรรมที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งทำไปลำพัง คู่สมรสที่ไม่ได้ให้ความยินยอมขอให้ศาลเพิกถอนได้ เว้นแต่บุคคลภายนอกกระทำโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน และตราบที่ศาลยังไม่เพิกถอน คู่สัญญาภายนอกยังมีสิทธิในที่ดิน

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

“ตราบใดที่สัญญาขายฝากที่ดินยังไม่ถูกศาลเพิกถอน บุคคลภายนอกที่เป็นคู่สัญญาย่อมมีสิทธิสมบูรณ์ในที่ดิน”

อายุความตามมาตรา 1480 วรรคสองมีสองชั้น คือ หนึ่งปีนับแต่รู้เหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอน และสิบปีนับแต่วันทำนิติกรรม ชั้นใดครบก่อน สิทธิฟ้องเพิกถอนสิ้นไป[61] แต่อายุความเป็นข้อต่อสู้ที่จำเลยต้องยกขึ้นในคำให้การ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4837/2567 วินิจฉัยว่าเมื่อจำเลยต่อสู้เพียงว่าคดีขาดอายุความมรดก โดยไม่ได้ให้การเรื่องอายุความหนึ่งปีตามมาตรา 1480 คดีจึงไม่มีประเด็นอายุความเพิกถอนนิติกรรม[62]

ถ้าการเพิกถอนทำไม่ได้เพราะบุคคลภายนอกได้รับความคุ้มครอง คู่สมรสที่เสียหายยังมีทางเยียวยาในขั้นแบ่งสินสมรส มาตรา 1534 ให้ถือเสมือนว่าทรัพย์ที่จำหน่ายไปโดยไม่ได้รับความยินยอมยังคงมีอยู่เพื่อจัดแบ่ง และให้ฝ่ายที่จำหน่ายชดใช้จากส่วนของตนหรือสินส่วนตัว[63] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16134/2557 ระบุไว้ด้วยว่าเมื่อคู่สมรสยังไม่ได้หย่ากัน ยังไม่อาจแบ่งสินสมรสหรือให้ชดใช้ราคาแทนได้[64]

หนี้สินระหว่างสมรส: หนี้ส่วนตัวและหนี้ร่วมตามมาตรา 1490

หนี้ที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งก่อขึ้นไม่ได้เป็นหนี้ร่วมเสมอไป ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1490 กำหนดหนี้ร่วมไว้สี่ประเภท คือ หนี้เพื่อครอบครัวตามสมควรแก่อัตภาพ หนี้ที่เกี่ยวกับสินสมรส หนี้จากการงานที่ทำด้วยกัน และหนี้ที่อีกฝ่ายให้สัตยาบัน หนี้อื่นเป็นหนี้ส่วนตัวที่ต้องชำระจากสินส่วนตัวก่อนตามมาตรา 1488[65]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1490
>
> หนี้ที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้นให้รวมถึงหนี้ที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อให้เกิดขึ้นในระหว่างสมรส ดังต่อไปนี้
>
> (1) หนี้เกี่ยวแก่การจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดู ตลอดถึงการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัวและการศึกษาของบุตรตามสมควรแก่อัตภาพ
>
> (2) หนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินสมรส
>
> (3) หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งคู่สมรสทำด้วยกัน
>
> (4) หนี้ที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบัน

ลำดับการชำระหนี้แยกตามประเภทหนี้ หนี้ส่วนตัวที่ก่อไว้ก่อนหรือระหว่างสมรสให้ชำระด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงชำระด้วยสินสมรสส่วนของฝ่ายนั้น[66] ส่วนหนี้ร่วมชำระจากสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย[67] เจ้าหนี้ของหนี้ส่วนตัวจึงบังคับเอาจากสินสมรสได้เพียงส่วนของลูกหนี้ ไม่ใช่ทั้งหมด และคู่สมรสอีกฝ่ายมีสิทธิกันส่วนของตนในชั้นบังคับคดี

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1488
>
> ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องรับผิดเป็นส่วนตัวเพื่อชำระหนี้ที่ก่อไว้ก่อนหรือระหว่างสมรส ให้ชำระหนี้นั้นด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ชำระด้วยสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น

ถ้อยคำ "ตามสมควรแก่อัตภาพ" ในอนุมาตรา (1) วัดจากฐานะของครอบครัวนั้นเอง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7967/2568 พิจารณาค่ารักษาพยาบาลภริยาในโรงพยาบาลที่มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ห้องพิเศษ และพยาบาลเฝ้าตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง แล้วถือว่าเป็นการรักษาตามสมควรแก่อัตภาพของสามี ซึ่งเป็นข้าราชการบำนาญอายุเกือบแปดสิบปี[68]

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7967/2568[69]

ค่ารักษาพยาบาลคู่สมรสในโรงพยาบาลที่มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ห้องพิเศษ และพยาบาลเฝ้าตลอดยี่สิบสี่ชั่วโมง ศาลพิจารณาว่าเป็นการรักษาตามสมควรแก่อัตภาพของคู่สมรสผู้จัดให้ ซึ่งเป็นข้าราชการบำนาญอายุเกือบแปดสิบปี อันเป็นหนี้ประเภทที่มาตรา 1490 (1) ระบุไว้

“อันเป็นการให้การรักษาตามสมควรแก่อัตภาพของจำเลยที่ 2 ผู้เป็นสามี”

อนุมาตรา (4) เรื่องการให้สัตยาบันเป็นประเด็นที่ธนาคารและเจ้าหนี้มักอ้าง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8820/2561 ซึ่งเป็นมติที่ประชุมใหญ่ วินิจฉัยว่าสัญญาค้ำประกันไม่ใช่นิติกรรมที่ต้องได้รับความยินยอมของคู่สมรส หนังสือให้ความยินยอมที่คู่สมรสทำไว้เป็นการทั่วไปจึงเป็นเพียงการรับรู้และไม่คัดค้าน ไม่ใช่การให้สัตยาบันที่ทำให้หนี้ค้ำประกันเป็นหนี้ร่วม[70]

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8820/2561[71]

สัญญาค้ำประกันไม่ใช่นิติกรรมที่ต้องได้รับความยินยอมของคู่สมรส หนังสือให้ความยินยอมที่คู่สมรสทำไว้เป็นการทั่วไปเป็นเพียงการแสดงเจตนารับรู้และไม่คัดค้าน ไม่ใช่การให้สัตยาบันตามมาตรา 1490 (4) หนี้ค้ำประกันจึงไม่เป็นหนี้ร่วมของคู่สมรส

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

“จึงเป็นการแสดงเจตนารับรู้และไม่คัดค้านที่ ส. สามีไปทำนิติกรรม จึงมิใช่เป็นการให้สัตยาบันของคู่สมรสตาม ป.พ.พ. มาตรา 1490 (4)”

มาตรา 1487 ห้ามคู่สมรสยึดหรืออายัดทรัพย์สินของอีกฝ่ายระหว่างเป็นคู่สมรสกัน เว้นแต่เป็นคดีเพื่อปฏิบัติหน้าที่หรือรักษาสิทธิระหว่างคู่สมรสที่ประมวลกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ หรือเป็นการบังคับค่าอุปการะเลี้ยงดูและค่าฤชาธรรมเนียมตามคำพิพากษา[72] ข้อยกเว้นนี้ทำให้คู่สมรสที่ได้คำพิพากษาให้ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดู บังคับคดีเอาจากทรัพย์ของอีกฝ่ายได้แม้ยังไม่หย่า

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1487
>
> ในระหว่างที่เป็นคู่สมรสกัน ฝ่ายใดจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่เป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในคดีที่ฟ้องร้องเพื่อการปฏิบัติหน้าที่หรือรักษาสิทธิระหว่างคู่สมรสตามที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายนี้ หรือที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้คู่สมรสฟ้องร้องกันเองได้ หรือเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินสำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูและค่าฤชาธรรมเนียมที่ยังมิได้ชำระตามคำพิพากษาของศาล

เมื่อการสมรสสิ้นสุดลง มาตรา 1535 ให้แบ่งความรับผิดในหนี้ที่ต้องรับผิดด้วยกันตามส่วนเท่ากัน[73] บทนี้ใช้ในความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสด้วยกัน ส่วนต่อเจ้าหนี้ คู่สมรสยังเป็นลูกหนี้ร่วมตามสัญญาเดิม ฝ่ายที่ชำระหนี้ร่วมเกินส่วนของตนจึงไล่เบี้ยเอาจากอีกฝ่ายได้ภายหลัง

สัญญาก่อนสมรสและสัญญาระหว่างสมรส: มาตรา 1465 1466 และ 1469

สัญญาก่อนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1466 ต้องจดแจ้งในทะเบียนสมรสพร้อมการจดทะเบียนสมรส หรือทำเป็นหนังสือลงชื่อคู่สมรสและพยานอย่างน้อยสองคนแนบท้ายทะเบียนสมรส มิฉะนั้นเป็นโมฆะ ส่วนสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ทำระหว่างสมรส ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งบอกล้างได้ระหว่างสมรสหรือภายในหนึ่งปีนับแต่ขาดจากการเป็นคู่สมรสตามมาตรา 1469[74]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1465
>
> ถ้าคู่สมรสมิได้ทำสัญญากันไว้ในเรื่องทรัพย์สินเป็นพิเศษก่อนสมรส ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสในเรื่องทรัพย์สินนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติในหมวดนี้
>
> ถ้าข้อความใดในสัญญาก่อนสมรสขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือระบุให้ใช้กฎหมายประเทศอื่นบังคับเรื่องทรัพย์สินนั้น ข้อความนั้น ๆ เป็นโมฆะ

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

มาตรา 1465 ยอมรับเสรีภาพในการทำสัญญาก่อนสมรส แต่ตั้งข้อจำกัดสองชั้นในวรรคสอง ข้อความที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี และข้อความที่ระบุให้ใช้กฎหมายประเทศอื่นบังคับเรื่องทรัพย์สินตกเป็นโมฆะเฉพาะข้อความนั้น[75] ข้อจำกัดเรื่องกฎหมายต่างประเทศมีผลต่อคู่สมรสต่างสัญชาติที่ต้องการนำแบบสัญญาจากประเทศของฝ่ายหนึ่งมาใช้ ข้อความทำนองนั้นใช้ไม่ได้ แต่คู่สมรสยังเขียนเนื้อหาของการแบ่งทรัพย์สินเองได้ภายใต้กฎหมายไทย

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1466
>
> สัญญาก่อนสมรสเป็นโมฆะ ถ้ามิได้จดแจ้งข้อตกลงกันเป็นสัญญาก่อนสมรสนั้นไว้ในทะเบียนสมรสพร้อมกับการจดทะเบียนสมรส หรือมิได้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สมรสและพยานอย่างน้อยสองคนแนบไว้ท้ายทะเบียนสมรส และได้จดไว้ในทะเบียนสมรสพร้อมกับการจดทะเบียนสมรสว่าได้มีสัญญานั้นแนบไว้

แบบตามมาตรา 1466 เคร่งครัดเรื่องเวลา สัญญาต้องจดแจ้งหรือแนบไว้ "พร้อมกับการจดทะเบียนสมรส"[76] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2497/2552 วินิจฉัยว่าเมื่อคู่สมรสแจ้งขณะจดทะเบียนสมรสว่าไม่ประสงค์บันทึกเรื่องทรัพย์สิน บันทึกที่ขอเพิ่มภายหลังในวันเดียวกันว่าจะยกที่ดินให้อีกฝ่าย ไม่ใช่สัญญาก่อนสมรส แต่เป็นสัญญาระหว่างสมรสซึ่งบอกล้างได้[77]

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2497/2552[78]

เมื่อคู่สมรสแจ้งขณะจดทะเบียนสมรสว่าไม่ประสงค์บันทึกเรื่องทรัพย์สิน บันทึกที่ทำเพิ่มภายหลังในวันเดียวกันว่าจะยกที่ดินให้อีกฝ่าย ไม่ใช่สัญญาก่อนสมรสตามมาตรา 1466 แต่เป็นสัญญาระหว่างสมรสตามมาตรา 1469 ซึ่งบอกล้างได้ การยื่นคำให้การและฟ้องแย้งขอเลิกสัญญาถือเป็นการบอกล้างแล้ว

“บันทึกครั้งหลังนี้ก็มิใช่สัญญาก่อนสมรสตาม ป.พ.พ. มาตรา 1466 แต่เป็นสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่สามีภริยาทำไว้ต่อกันตามมาตรา 1469”

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469
>
> สัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินใดที่คู่สมรสได้ทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็นคู่สมรสกันนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างเสียในเวลาใดที่เป็นคู่สมรสกันอยู่หรือภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ขาดจากการเป็นคู่สมรสกันก็ได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต

มาตรา 1469 คุ้มครองคู่สมรสจากการตกลงเรื่องทรัพย์สินในภาวะที่อีกฝ่ายมีอิทธิพลเหนือกว่า สัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ทำระหว่างสมรสทุกชนิด เช่น สัญญาให้ สัญญาแลกเปลี่ยน สินส่วนตัว หรือบันทึกแบ่งทรัพย์สินโดยยังไม่หย่า บอกล้างได้ตลอดเวลาที่ยังเป็นคู่สมรส และอีกหนึ่งปีหลังขาดจากการเป็นคู่สมรส

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

ข้อจำกัดเดียวคือสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต[79] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16037/2555 ถือว่าสัญญาให้ทรัพย์สินโดยเสน่หาที่มีเนื้อหาเป็นการแบ่งทรัพย์สิน โดยไม่มีข้อความระงับข้อพิพาท เป็นสัญญาระหว่างสมรสที่บอกล้างได้ และเมื่อบอกล้างแล้ว คู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม[80]

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16037/2555[81]

สัญญาให้ทรัพย์สินโดยเสน่หาที่คู่สมรสทำต่อกันระหว่างสมรส มีข้อความเป็นการแบ่งทรัพย์สินโดยไม่ได้ระงับข้อพิพาท เป็นสัญญาระหว่างสมรสที่บอกล้างได้ตามมาตรา 1469 และเมื่อบอกล้างแล้วคู่สัญญากลับคืนสู่ฐานะเดิม

“ผลของการบอกล้างดังกล่าวย่อมทำให้โจทก์จำเลยกลับคืนสู่ฐานะเดิม”

ข้อสังเกตจากคำพิพากษาฉบับนี้คือ ศาลแยกสัญญาที่มีลักษณะเป็นการประนีประนอมยอมความระงับข้อพิพาทออกจากสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินทั่วไป บันทึกข้อตกลงที่คู่สมรสทำขึ้นเพื่อยุติข้อพิพาทที่มีอยู่จริงจึงอาจได้รับการพิจารณาต่างออกไป[82] สำหรับคู่ที่ประสงค์ให้การแบ่งทรัพย์สินมีผลแน่นอน ทางที่มั่นคงกว่าคือทำสัญญาก่อนสมรสตามแบบ หรือทำบันทึกแบ่งทรัพย์สินพร้อมการจดทะเบียนหย่า ซึ่งเป็นช่วงที่การแบ่งตามมาตรา 1532 มีผลแล้ว

แยกสินสมรสระหว่างยังไม่หย่า: มาตรา 1484 ถึงมาตรา 1493

คู่สมรสที่ยังไม่ประสงค์หย่า แต่อีกฝ่ายจัดการสินสมรสเสียหายถึงขนาด ไม่อุปการะเลี้ยงดู มีหนี้ล้นพ้นตัว หรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส ขัดขวางการจัดการโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือมีพฤติการณ์จะทำความหายนะแก่สินสมรส ร้องขอให้ศาลสั่งแยกสินสมรสหรือให้ตนจัดการแต่ผู้เดียวได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1484[83]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1484
>
> ถ้าคู่สมรสฝ่ายซึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรส
>
> (1) จัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด
>
> (2) ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง
>
> (3) มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส
>
> (4) ขัดขวางการจัดการสินสมรสของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร
>
> (5) มีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความหายนะให้แก่สินสมรส
>
> อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งอนุญาตให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรสแต่ผู้เดียวหรือสั่งให้แยกสินสมรสได้
>
> ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีคำขอ ศาลอาจกำหนดวิธีคุ้มครองชั่วคราวเพื่อจัดการสินสมรสได้ตามที่เห็นสมควร และหากเป็นกรณีฉุกเฉินให้นำบทบัญญัติเรื่องคำขอในเหตุฉุกเฉินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3392/2548 เป็นตัวอย่างของเหตุตามอนุมาตรา (1) และ (5) คู่สมรสฝ่ายที่จัดการสินสมรสมอบอำนาจให้สหกรณ์รับเงินชดเชย เงินโบนัส และเงินค่าหุ้นไปชำระหนี้จำนองโดยอีกฝ่ายไม่รู้เห็น แล้วนำเงินที่เหลือไปใช้เพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียวโดยไม่อุปการะเลี้ยงดูภริยาและบุตร ศาลถือว่าเป็นการจัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด[84] วรรคสามยังเปิดทางให้ศาลกำหนดวิธีคุ้มครองชั่วคราว และในกรณีฉุกเฉินให้ใช้วิธีพิจารณาคำขอในเหตุฉุกเฉินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง[85]

มาตรา 1491 กำหนดการแยกสินสมรสโดยผลของกฎหมาย เมื่อคู่สมรสฝ่ายหนึ่งถูกพิพากษาให้ล้มละลาย สินสมรสแยกจากกันนับแต่วันที่ศาลพิพากษา[86] บทนี้คุ้มครองคู่สมรสที่ไม่ได้ล้มละลายไม่ให้สินสมรสส่วนของตนตกอยู่ในกองทรัพย์สินของบุคคลล้มละลาย

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1492
>
> เมื่อได้แยกสินสมรสตามมาตรา 1484 วรรคสอง มาตรา 1491 หรือมาตรา 1598/17 วรรคสองแล้ว ให้ส่วนที่แยกออกตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และบรรดาทรัพย์สินที่ฝ่ายใดได้มาในภายหลังไม่ให้ถือเป็นสินสมรส แต่ให้เป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น และสินสมรสที่คู่สมรสได้มาโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือตามมาตรา 1474 (2) ในภายหลัง ให้ตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายละครึ่ง
>
> ดอกผลของสินส่วนตัวที่ได้มาหลังจากที่ได้แยกสินสมรสแล้วให้เป็นสินส่วนตัว

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

ผลของการแยกสินสมรสตามมาตรา 1492 คือ ส่วนที่แยกออกเป็นสินส่วนตัวของแต่ละฝ่าย ทรัพย์ที่ได้มาภายหลังเป็นสินส่วนตัวของฝ่ายที่ได้มา ทรัพย์ที่ได้มาโดยพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ที่ระบุว่าเป็นสินสมรสตกเป็นสินส่วนตัวฝ่ายละครึ่ง และดอกผลของสินส่วนตัวที่ได้หลังแยกสินสมรสเป็นสินส่วนตัว[87] การแยกสินสมรสจึงเปลี่ยนระบบทรัพย์สินของครอบครัวจากระบบสินสมรสเป็นระบบแยกทรัพย์สินโดยสมบูรณ์ ทั้งที่ความเป็นคู่สมรสยังคงอยู่

มาตรา 1492/1 ให้ยกเลิกการแยกสินสมรสที่ศาลสั่งได้เมื่อคู่สมรสร้องขอ ถ้าอีกฝ่ายคัดค้าน ศาลสั่งยกเลิกได้ต่อเมื่อเหตุแห่งการแยกสิ้นสุดลงแล้ว และทรัพย์ที่เป็นสินส่วนตัวในวันยกเลิกยังคงเป็นสินส่วนตัวต่อไป[88] ส่วนมาตรา 1493 กำหนดว่าเมื่อไม่มีสินสมรสแล้ว คู่สมรสต้องช่วยกันออกค่าใช้สอยในบ้านเรือนตามส่วนมากน้อยแห่งสินส่วนตัวของตน[89]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1493
>
> ในกรณีที่ไม่มีสินสมรสแล้ว คู่สมรสต้องช่วยกันออกค่าใช้สอยสำหรับการบ้านเรือนตามส่วนมากและน้อยแห่งสินส่วนตัวของตน

แบ่งสินสมรสหลังหย่า: คนละครึ่งตามมาตรา 1533 และข้อยกเว้น

เมื่อหย่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533 ให้แบ่งสินสมรสให้แต่ละฝ่ายได้ส่วนเท่ากัน ไม่ว่าฝ่ายใดหารายได้มากกว่า ทรัพย์ที่นำมาแบ่งคือทรัพย์ที่มีอยู่ในวันจดทะเบียนหย่าในกรณีหย่าโดยความยินยอม หรือย้อนไปถึงวันฟ้องหย่าในกรณีหย่าโดยคำพิพากษาตามมาตรา 1532 และสินสมรสที่ฝ่ายหนึ่งจำหน่ายไปโดยมิชอบถือเสมือนยังมีอยู่ตามมาตรา 1534[90]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1532
>
> เมื่อหย่ากันแล้วให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของคู่สมรส
>
> แต่ในระหว่างคู่สมรส
>
> (ก) ถ้าเป็นการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของคู่สมรสตามที่มีอยู่ในเวลาจดทะเบียนการหย่า
>
> (ข) ถ้าเป็นการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล คำพิพากษาส่วนที่บังคับทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสนั้น มีผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

มาตรา 1532 กำหนดวันตัดยอดทรัพย์สินสองแบบ การหย่าโดยความยินยอมให้แบ่งทรัพย์สินตามที่มีอยู่ในเวลา จดทะเบียน การหย่า ส่วน การหย่า โดย คำพิพากษา ผล ส่วน ทรัพย์สิน ย้อน ไป ถึง วัน ฟ้องหย่า[91] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3029/2566 นำหลักนี้มาตัดที่ดินสองแปลงที่จำเลยรับโอนหลังวันฟ้องหย่าออกจากสินสมรส เพราะทรัพย์ที่จะเป็นสินสมรสต้องได้มาไม่เกินวันฟ้องหย่า[92]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533
>
> เมื่อหย่ากันให้แบ่งสินสมรสให้คู่สมรสแต่ละฝ่ายได้ส่วนเท่ากัน

หลักแบ่งคนละครึ่งตามมาตรา 1533 เป็นกฎตายตัว ศาลไม่มีดุลพินิจปรับสัดส่วนตามความจำเป็นหรือการมีส่วนร่วมของแต่ละฝ่ายแบบระบบอังกฤษ[93] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3786/2546 ยังวางหลักวิธีแบ่งว่า ถ้าตกลงกันไม่ได้ ให้นำสินสมรสออกขายทอดตลาดแล้วแบ่งเงินตามส่วน และถ้านำตัวทรัพย์มาแบ่งไม่ได้ ให้ชดใช้มูลค่าแทน[94] คำพิพากษาฉบับเดียวกันยืนยันว่าการขอแบ่งสินสมรสเป็นคนละมูลคดีกับการฟ้องหย่า จึงฟ้องแยกภายหลังได้ ไม่จำต้องขอมาพร้อมคำฟ้องหย่า

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1534
>
> สินสมรสที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจำหน่ายไปเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียวก็ดี จำหน่ายไปโดยเจตนาทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเสียหายก็ดี จำหน่ายไปโดยมิได้รับความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีที่กฎหมายบังคับว่าการจำหน่ายนั้นจะต้องได้รับความยินยอมของอีกฝ่ายหนึ่งด้วยก็ดี จงใจทำลายให้สูญหายไปก็ดี ให้ถือเสมือนว่าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่เพื่อจัดแบ่งสินสมรสตามมาตรา 1533 และถ้าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้รับส่วนแบ่งสินสมรสไม่ครบตามจำนวนที่ควรจะได้ ให้คู่สมรสฝ่ายที่ได้จำหน่ายหรือจงใจทำลายสินสมรสนั้นชดใช้จากสินสมรสส่วนของตนหรือสินส่วนตัว

มาตรา 1534 เป็นกลไกป้องกันการโยกย้ายทรัพย์ก่อนหย่า สินสมรสที่ฝ่ายหนึ่งจำหน่ายไปเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว จำหน่ายเพื่อให้อีกฝ่ายเสียหาย จำหน่ายโดยไม่ได้รับความยินยอมในกรณีที่ต้องได้รับ หรือจงใจทำลาย ให้นำมูลค่ามาคิดรวมเสมือนยังมีอยู่ และฝ่ายที่จำหน่ายต้องชดใช้ส่วนที่ขาดจากส่วนของตนหรือจากสินส่วนตัว[95] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3961/2535 ใช้หลักนี้กับเงินที่ได้จากการขายรถยนต์สินสมรส[96]

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3961/2535[97]

คู่สมรสที่ไม่ได้ทำสัญญาก่อนสมรสอยู่ในบังคับบรรพ 5 หมวด 4 เรื่องทรัพย์สิน การแบ่งสินสมรสทำได้เมื่อมีการหย่า และแม้ฝ่ายหนึ่งจำหน่ายสินสมรสไปเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว ให้ถือเสมือนว่าทรัพย์นั้นยังคงมีอยู่เพื่อจัดแบ่งตามมาตรา 1533 และ 1534

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

“จะแบ่งสินสมรสได้เมื่อมีการหย่าและแม้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะจำหน่ายสินสมรสไปเพื่อประโยชน์ของฝ่ายเดียวหรือในกรณีอื่น ๆ ก็ให้ถือเสมือนว่าทรัพย์สินนั้นคงมีอยู่เพื่อจัดแบ่งสินสมรส”

ภาระการพิสูจน์ในคดีแบ่งสินสมรสขึ้นกับคำให้การ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3615/2568 วินิจฉัยว่า ถ้าจำเลยปฏิเสธว่าไม่เคยมีสินสมรสตามฟ้อง โจทก์ต้องพิสูจน์ แต่ถ้าจำเลยรับว่าเคยมีแล้วอ้างว่าขายหรือไม่มีอยู่แล้ว จำเลยเป็นฝ่ายกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใหม่และมีภาระการพิสูจน์[98] ผลในทางคดีคือ ฝ่ายที่อ้างว่าทรัพย์หมดไปแล้วต้องแสดงหลักฐานการขาย ราคา และการใช้เงิน มิฉะนั้นศาลอาจถือว่าทรัพย์ยังมีอยู่ตามมาตรา 1534

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3615/2568[99]

ในคดีขอแบ่งสินสมรส ถ้าจำเลยปฏิเสธว่าไม่เคยมีสินสมรสตามฟ้อง ภาระการพิสูจน์ตกแก่โจทก์ แต่ถ้าจำเลยรับว่าเคยมีแล้วอ้างว่าทรัพย์นั้นไม่มีอยู่แล้ว เช่น ขายไปแล้ว จำเลยเป็นฝ่ายกล่าวอ้างข้อเท็จจริงใหม่และมีภาระการพิสูจน์

“จำเลยให้การรับว่าเคยมีสินสมรสดังที่โจทก์กล่าวอ้างอยู่ โดยยกข้อต่อสู้ว่าสินสมรสดังกล่าวไม่มีอยู่แล้วในภายหลัง”

เรื่องหนี้ มาตรา 1535 ให้แบ่งความรับผิดในหนี้ร่วมคนละครึ่งเมื่อการสมรสสิ้นสุดลง[100] การคำนวณที่ถูกต้องจึงต้องทำบัญชีสองด้าน คือ รายการสินสมรสที่มีอยู่ ณ วันตัดยอด รวมมูลค่าทรัพย์ที่ถือเสมือนยังมีอยู่ตามมาตรา 1534 กับรายการหนี้ร่วมตามมาตรา 1490 แล้วแบ่งแต่ละด้านคนละครึ่ง รายละเอียดเรื่องเหตุหย่า ค่าเลี้ยงชีพ และขั้นตอนฟ้องหย่าอยู่ในหน้า การฟ้องหย่า

ความเห็นของสำนักงาน

ในมุมของสำนักงาน ข้อพิพาทแบ่งสินสมรสที่ยืดเยื้อมักเกิดจากการไม่มีบัญชีทรัพย์สินที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับตั้งแต่ต้น การทำตารางแยกทรัพย์แต่ละรายการตามมาตรา 1471 มาตรา 1472 และมาตรา 1474 พร้อมเอกสารที่มาของเงิน และตรวจทรัพย์ที่ถูกจำหน่ายไปในช่วงก่อนหย่าตามมาตรา 1534 ทำให้การเจรจามีฐานตัวเลขเดียวกัน และลดประเด็นที่ต้องนำสืบในศาล

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

สินสมรสกับมรดก: เมื่อคู่สมรสฝ่ายหนึ่งตาย

เมื่อคู่สมรสฝ่ายหนึ่งตาย การสมรสสิ้นสุดลงตามมาตรา 1501 และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1625 ให้แบ่งทรัพย์สินตามหลักการหย่าโดยความยินยอม สินสมรสครึ่งหนึ่งเป็นของคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ ไม่ใช่มรดก อีกครึ่งหนึ่งรวมกับสินส่วนตัวของผู้ตายเป็นกองมรดก ซึ่งคู่สมรสรับมรดกได้อีกส่วนหนึ่งในฐานะทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1635[101]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1501
>
> การสมรสย่อมสิ้นสุดลงด้วยความตาย การหย่าหรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1625
>
> ถ้าผู้ตายเป็นผู้สมรสแล้ว การคิดส่วนแบ่งและการปันทรัพย์สินระหว่างผู้ตายกับคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นให้เป็นไปดังนี้
>
> (1) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสให้อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการหย่าโดยยินยอม ทั้งสองฝ่าย อันมีบทบัญญัติเพิ่มเติมให้บริบูรณ์ในมาตรา 1637 และมาตรา 1638 และโดยเฉพาะต้องอยู่ในบังคับแห่งมาตรา 1513 ถึงมาตรา 1517 แห่งประมวลกฎหมายนี้ แต่การคิดส่วนแบ่งนั้นมีผลตั้งแต่วันที่การสมรสได้สิ้นไปด้วยเหตุความตายนั้น
>
> (2) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์มรดกของผู้ตาย ให้อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งบรรพนี้ นอกจากมาตรา 1637 และมาตรา 1638

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1028/2564 นำมาตรา 1625 และมาตรา 1533 มาใช้ตามลำดับ คือ คิดส่วนแบ่งทรัพย์สินระหว่างสามีภริยาก่อน โดยมีผลตั้งแต่การสมรสสิ้นไปด้วยความตาย แล้วจึงถือว่าที่ดินกึ่งหนึ่งเป็นมรดก[102][103] ข้อผิดพลาดที่พบบ่อยคือการนำสินสมรสทั้งก้อนมาหารแบ่งระหว่างคู่สมรสกับบุตรทันที ซึ่งทำให้คู่สมรสได้น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด วิธีคำนวณส่วนแบ่งมรดกโดยละเอียดอยู่ในหน้า การแบ่งมรดกและการร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกอยู่ในหน้า การร้องขอตั้งผู้จัดการมรดก

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1028/2564[104]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

เมื่อคู่สมรสฝ่ายหนึ่งตาย การสมรสสิ้นสุดลง การคิดส่วนแบ่งทรัพย์สินระหว่างผู้ตายกับคู่สมรสมีผลตั้งแต่การสมรสสิ้นไปด้วยความตาย และให้อยู่ในบังคับบทบัญญัติว่าด้วยการหย่าโดยความยินยอม ตามมาตรา 1625 ที่ดินที่เป็นสินสมรสจึงต้องแบ่งให้คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่กึ่งหนึ่งตามมาตรา 1533 อีกกึ่งหนึ่งเป็นมรดกของผู้ตาย ทั้งบิดาของผู้ตายซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมไม่เสียสิทธิในมรดกเพียงเพราะไม่ได้เรียกร้อง เมื่อไม่ปรากฏว่าแสดงเจตนาสละมรดก

“ที่ดินพิพาททั้งเก้าแปลงจึงต้องแบ่งเป็นมรดกของ จ. และแบ่งให้ ค. คนละส่วนเท่ากันตาม ป.พ.พ. มาตรา 1533”

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1635
>
> ลำดับและส่วนแบ่งของคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ในการรับมรดกของผู้ตายนั้น ให้เป็นไปดังต่อไปนี้ (1) ถ้ามีทายาทตามมาตรา 1629 (1) ซึ่งยังมีชีวิตอยู่หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้น มีสิทธิได้ส่วนแบ่งเสมือนหนึ่งว่าตนเป็นทายาทชั้นบุตร (2) ถ้ามีทายาทตามมาตรา 1629 (3) และทายาทนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ หรือถ้าไม่มีทายาทตามมาตรา 1629 (1) แต่มีทายาทตามมาตรา 1629 (2) แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นมีสิทธิได้รับมรดกกึ่งหนึ่ง (3) ถ้ามีทายาทตามมาตรา 1629 (4) หรือ (6) และทายาทนั้นยังมีชีวิตอยู่ หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ หรือมีทายาทตามมาตรา 1629 (5) แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ มีสิทธิได้มรดกสองส่วนในสาม (4) ถ้าไม่มีทายาทดังที่ระบุไว้ในมาตรา 1629 คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นมีสิทธิได้รับมรดกทั้งหมด

ตัวอย่างการคำนวณ (สมมุติ) สินสมรส 8 ล้านบาท ไม่มีสินส่วนตัว หนี้ หรือพินัยกรรม ผู้ตายเหลือคู่สมรสและบุตรสามคน ขั้นแรก คู่สมรสได้สินสมรสครึ่งหนึ่ง 4 ล้านบาทในฐานะเจ้าของตามมาตรา 1625 (1) ประกอบมาตรา 1533 ขั้นที่สอง กองมรดก 4 ล้านบาทแบ่งสี่ส่วนเท่ากันระหว่างบุตรสามคนกับคู่สมรสซึ่งได้ส่วนเสมือนบุตรตามมาตรา 1635 (1) คนละ 1 ล้านบาท รวมคู่สมรสได้ 5 ล้านบาท[105]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1481
>
> คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีอำนาจทำพินัยกรรมยกสินสมรสที่เกินกว่าส่วนของตนให้แก่บุคคลใดได้

คำค้นว่า "สินสมรส ทำพินัยกรรมได้หรือไม่" มีคำตอบตามมาตรา 1481 คือ ได้เฉพาะส่วนของตน ซึ่งปกติคือกึ่งหนึ่งของสินสมรส[106] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1083/2540 วินิจฉัยว่าแม้คู่สมรสอีกฝ่ายเคยตกลงยินยอมให้ทำพินัยกรรมยกที่ดินสินสมรส ข้อตกลงนั้นฝ่าฝืนมาตรา 1481 และขัดต่อหลักที่ให้ทำพินัยกรรมได้เฉพาะทรัพย์สินของตน จึงไม่ทำให้พินัยกรรมผูกพันส่วนของคู่สมรสอีกฝ่าย[107]

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1083/2540[108]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

ข้อตกลงระหว่างคู่สมรสที่ยินยอมให้อีกฝ่ายทำพินัยกรรมยกที่ดินสินสมรสเกินส่วนของตน ฝ่าฝืนมาตรา 1481 และขัดต่อความมุ่งหมายของมาตรา 1646 ที่ให้ทำพินัยกรรมได้เฉพาะทรัพย์สินของตน ข้อตกลงนั้นไม่ทำให้พินัยกรรมผูกพันส่วนของคู่สมรสอีกฝ่าย

“มีสิทธิทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้บุคคลอื่นได้ก็แต่เฉพาะทรัพย์สินที่เป็นของตนเท่านั้น”

ถ้าคู่สมรสฝ่ายที่ตายได้โอนสินสมรสไปก่อนตายโดยไม่ได้รับความยินยอม คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอาจมีสิทธิสองฐานในคดีเดียว คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4837/2567 อธิบายว่าการเรียกรถยนต์สินสมรสคืนจากผู้รับโอนเป็นการเรียกทรัพย์คืนฐานสินสมรสส่วนของตนตามมาตรา 1480 ส่วนหนึ่ง และฐานทายาทโดยธรรมในส่วนมรดกตามมาตรา 1629 ประกอบมาตรา 1635 อีกส่วนหนึ่ง[109] การแยกฐานสิทธิให้ชัดในคำฟ้องมีผลต่ออายุความ เพราะอายุความเพิกถอนตามมาตรา 1480 วรรคสอง กับอายุความมรดกหนึ่งปีนับแต่เจ้ามรดกตายหรือนับแต่รู้หรือควรรู้ถึงความตาย เป็นคนละบทกัน[110][111]

อยู่กินโดยไม่จดทะเบียนสมรส: กรรมสิทธิ์รวม ไม่ใช่สินสมรส

ชายหญิงที่อยู่กินฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรสไม่มีสินสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 ทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกันเป็นกรรมสิทธิ์รวมตามบรรพ 4 ซึ่งมาตรา 1357 สันนิษฐานว่าเจ้าของรวมมีส่วนเท่ากัน ส่วนทรัพย์ที่ฝ่ายหนึ่งได้มาด้วยตนเอง เช่น มรดกหรือการให้ เป็นของฝ่ายนั้นแต่ผู้เดียว ไม่ต้องแบ่งให้อีกฝ่าย[112]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1357
>
> ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้เป็นเจ้าของรวมกันมีส่วนเท่ากัน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4656/2567 วินิจฉัยว่าการอยู่กินโดยไม่จดทะเบียนสมรส แม้ไม่มีการสู่ขอหรือพิธีแต่งงาน ไม่ก่อให้เกิดสินสมรส และไม่ใช่หุ้นส่วนตามมาตรา 1012 แต่ทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกันระหว่างอยู่ด้วยกันเป็นกรรมสิทธิ์รวม ซึ่งต้องบังคับตามบทว่าด้วยกรรมสิทธิ์รวม[113]

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4656/2567[114]

ชายหญิงที่อยู่กินฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส ไม่ก่อให้เกิดสินสมรส และไม่ใช่หุ้นส่วนตามมาตรา 1012 แต่ทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกันระหว่างอยู่ด้วยกันเป็นกรรมสิทธิ์รวม ซึ่งมาตรา 1357 ให้สันนิษฐานว่าเจ้าของรวมมีส่วนเท่ากัน

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

“ทรัพย์สินที่ทำมาหามาได้ร่วมกันระหว่างที่อยู่ด้วยกันฉันสามีภริยานั้น ย่อมเป็นกรรมสิทธิ์รวมหรือเจ้าของรวม”

ความต่างจากสินสมรสมีอย่างน้อยสามประการ ประการแรก ไม่มีข้อสันนิษฐานตามมาตรา 1474 วรรคท้าย ฝ่ายที่อ้างว่าเป็นเจ้าของรวมต้องพิสูจน์ว่าได้ร่วมทำมาหาได้หรือร่วมออกเงิน ประการที่สอง ทรัพย์ที่อีกฝ่ายได้มาโดยลำพัง เช่น ที่ดินที่ได้รับมรดก ไม่ใช่ทรัพย์ที่เป็นเจ้าของรวม ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2102/2551[115] ประการที่สาม คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12734/2558 ยืนยันว่าที่ดินและหุ้นที่ได้มาระหว่างอยู่กินโดยไม่จดทะเบียนไม่ใช่สินสมรสตามมาตรา 1474 (1) แม้ศาลเคยตั้งฝ่ายที่ยังมีชีวิตเป็นผู้จัดการมรดก เพราะคำสั่งนั้นวินิจฉัยเพียงเรื่องส่วนได้เสีย[116]

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12734/2558[117]

ที่ดินและหุ้นที่ได้มาระหว่างชายหญิงอยู่กินฉันสามีภริยาโดยไม่จดทะเบียนสมรส ไม่ใช่สินสมรสตามมาตรา 1474 (1) คำสั่งตั้งผู้จัดการมรดกที่ฟังว่าภริยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอาจเป็นเจ้าของร่วมในทรัพย์ที่ทำมาหาได้ร่วมกัน เป็นการวินิจฉัยเพียงเรื่องส่วนได้เสียตามมาตรา 1713

“เมื่อโจทก์กับผู้ตายไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ที่ดินและหุ้นดังกล่าวจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรสอันจะถือเป็นสินสมรส”

คำวินิจฉัยของศาล, คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2102/2551[118]

ชายหญิงที่อยู่กินโดยไม่จดทะเบียนสมรสไม่ต้องพิจารณาเรื่องสินสมรส คงพิจารณาเพียงกรรมสิทธิ์รวมว่าทรัพย์ซื้อหามาด้วยเงินที่ร่วมกันทำมาหาได้หรือไม่ ที่ดินที่ฝ่ายหนึ่งได้รับมรดกหรือได้รับการให้โดยเสน่หาเป็นของฝ่ายนั้นแต่ผู้เดียว

“จำเลยกับผู้ตายอยู่กินฉันสามีภริยากันโดยไม่จดทะเบียนสมรส จึงไม่ต้องพิจารณาว่าทรัพย์พิพาทเป็นสินสมรสหรือไม่”

การแบ่งกรรมสิทธิ์รวมใช้มาตรา 1364 ซึ่งให้แบ่งตัวทรัพย์ หรือขายแล้วแบ่งเงิน และถ้าตกลงกันไม่ได้ ศาลอาจ สั่ง ให้ แบ่ง ชดใช้ เป็น เงิน ประมูล ราคา กัน ระหว่าง เจ้าของรวม หรือ ขายทอดตลาด[119] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13718/2555 ซึ่งวินิจฉัยว่าทรัพย์ที่ซื้อด้วยเงินที่ทำมาหาได้ร่วมกันก่อนจดทะเบียนสมรสเป็นกรรมสิทธิ์รวม ใช้กับคู่ที่อยู่กินก่อนแล้วจดทะเบียนภายหลังด้วย ทรัพย์ช่วงก่อนจดทะเบียนจึงแบ่งตามหลักกรรมสิทธิ์รวม ส่วนทรัพย์ช่วงหลังจดทะเบียนแบ่งตามหลักสินสมรส[120]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1364
>
> การแบ่งทรัพย์สินพึงกระทำโดยแบ่งทรัพย์สินนั้นเองระหว่างเจ้าของรวม หรือโดยขายทรัพย์สินแล้วเอาเงินที่ขายได้แบ่งกัน
>
> ถ้าเจ้าของรวมไม่ตกลงกันว่าจะแบ่งทรัพย์สินอย่างไรไซร้ เมื่อเจ้าของรวมคนหนึ่งคนใดขอ ศาลอาจสั่งให้เอาทรัพย์สินนั้นออกแบ่ง ถ้าส่วนที่แบ่งให้ไม่เท่ากันไซร้ จะสั่งให้ทดแทนกันเป็นเงินก็ได้ ถ้าการแบ่งเช่นว่านี้ไม่อาจทำได้หรือจะเสียหายมากนักก็ดี ศาลจะสั่งให้ขายโดยประมูลราคากันระหว่างเจ้าของรวมหรือขายทอดตลาดก็ได้

ผลต่อมรดกก็ต่างกัน คู่ที่ไม่ได้จดทะเบียนไม่ใช่คู่สมรสตามมาตรา 1635 จึงไม่มีสิทธิรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรม แต่ยังเป็นเจ้าของรวมในทรัพย์ที่ทำมาหาได้ร่วมกัน และอาจเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่ร้องขอตั้งผู้จัดการมรดกได้ ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4067/2560 ซึ่งกล่าวถึงผู้คัดค้านที่เป็นเจ้าของรวมในทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกับผู้ตาย[121][122]

ฟ้องแบ่งสินสมรส: ศาล เอกสาร และระยะเวลา

คดีขอแบ่งสินสมรส คดีเพิกถอนนิติกรรมตามมาตรา 1480 และคำร้องขอแยกสินสมรสตามมาตรา 1484 เป็นคดีครอบครัวที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว และ วิธี พิจารณาคดี เยาวชน และ ครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 10 (3)[123] ส่วน เขต ศาล ใช้ หลัก ทั่วไป ใน ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 4 คือศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาหรือศาลที่มูลคดีเกิด[124]

> ตัวบท, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 4
>
> เว้นแต่จะมีบทบัญญัติเป็นอย่างอื่น
>
> (1) คำฟ้องให้เสนอต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาลไม่ว่าจำเลยจะมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรหรือไม่
>
> (2) คำร้องขอ ให้เสนอต่อศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาล หรือต่อศาลที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3786/2546 ยืนยันว่าการขอแบ่งสินสมรสไม่จำต้องฟ้องพร้อมคดีหย่า[125] คู่สมรสที่จดทะเบียนหย่าโดยความยินยอมโดยยังไม่ได้ตกลงเรื่องทรัพย์สิน จึงฟ้องขอแบ่งสินสมรสภายหลังได้ ระยะเวลาฟ้องเป็นประเด็นที่ต้องตรวจเป็นรายกรณี เพราะขึ้นกับฐานของคำฟ้อง เช่น สิทธิในฐานะเจ้าของรวมหลังหย่า สิทธิเพิกถอนนิติกรรมตามมาตรา 1480 ซึ่งมีกำหนดหนึ่งปีและสิบปี หรือสิทธิบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสภายในหนึ่งปีนับแต่ขาดจากการเป็นคู่สมรสตามมาตรา 1469[126][127]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

เอกสารที่ควรเตรียมก่อนปรึกษาหรือฟ้องคดี ได้แก่ ทะเบียนสมรสและบันทึกท้ายทะเบียน ทะเบียนหย่าหรือคำพิพากษาหย่า สัญญาก่อนสมรส (ถ้ามี) สำเนาโฉนดและสารบัญจดทะเบียนที่แสดงวันได้มาและการจำหน่าย ทะเบียนรถ รายการเดินบัญชีเงินฝาก ใบแจ้งยอดกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและหุ้นสหกรณ์ หนังสือรับรองบริษัทและบัญชีผู้ถือหุ้น และหลักฐานที่มาของเงินสำหรับทรัพย์ที่อ้างว่าเป็นสินส่วนตัว ตามมาตรา 1471 และมาตรา 1472[128] สารบัญจดทะเบียนที่ดินมีประโยชน์มากในคดีตามมาตรา 1534 เพราะแสดงวันโอนและผู้รับโอนก่อนวันฟ้องหย่า

ค่าธรรมเนียมศาลเป็นไปตามอัตราที่กฎหมายกำหนด ระยะเวลาพิจารณาขึ้นกับจำนวนทรัพย์ที่โต้แย้ง ความจำเป็นต้องประเมินราคา และการไกล่เกลี่ยในศาล คดีที่ทรัพย์ส่วนใหญ่ไม่มีข้อโต้แย้งเรื่องสถานะ มักยุติได้ด้วยการประนีประนอมยอมความ ซึ่งตามมาตรา 1476 (6) ระหว่างสมรสถือเป็นการจัดการสินสมรสที่ต้องทำร่วมกัน[129] สำนักงานไม่อาจรับรองผลหรือระยะเวลาของคดีใดล่วงหน้า และขอให้ผู้อ่านพิจารณาข้อเท็จจริงของตนกับผู้ประกอบวิชาชีพกฎหมายก่อนดำเนินการ

กฎหมายเปรียบเทียบ: เยอรมนี ญี่ปุ่น และอังกฤษ

กฎหมายเปรียบเทียบสามระบบแสดงทางเลือกที่ต่างจากระบบสินสมรสของไทย เยอรมนีแยกทรัพย์สินระหว่างสมรสแล้วชดเชยส่วนเพิ่มเมื่อสิ้นสุด ญี่ปุ่นแยกทรัพย์ตามชื่อแล้วให้ศาลครอบครัวกำหนดการแบ่งตามการมีส่วนร่วม อังกฤษให้ศาลมีดุลพินิจกว้างโดยใช้ความเท่าเทียมเป็นเกณฑ์ตรวจสอบ ทั้งสามระบบช่วยอธิบายจุดเด่นของกฎแบ่งคนละครึ่งในมาตรา 1533 ของไทย[130]

เยอรมนี Bürgerliches Gesetzbuch (ประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน เรียกย่อว่า BGB) § 1363 กำหนดระบบทรัพย์สินโดยปริยายของคู่สมรสเป็น Zugewinngemeinschaft (ระบบชดเชยส่วนเพิ่มของทรัพย์สิน) เว้นแต่ทำสัญญาระหว่างคู่สมรส (Ehevertrag) เป็นอย่างอื่น และวรรคสองบัญญัติว่าทรัพย์สินของแต่ละฝ่ายไม่กลายเป็นทรัพย์สินร่วม แม้ได้มาหลังสมรส แต่ส่วนเพิ่ม (Zugewinn) ที่เกิดระหว่างสมรสจะชดเชยกันเมื่อระบบสิ้นสุด § 1373 นิยามส่วนเพิ่มว่าเป็นจำนวนที่ทรัพย์สินปลายทาง (Endvermögen) เกินทรัพย์สินตั้งต้น (Anfangsvermögen) และ § 1378 วรรคหนึ่งให้ฝ่ายที่มีส่วนเพิ่มน้อยกว่าได้สิทธิเรียกร้องกึ่งหนึ่งของส่วนต่าง กรณีสิ้นสุดด้วยความตาย § 1371 เพิ่มส่วนมรดกโดยธรรมของคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอีกหนึ่งในสี่ของกองมรดก ไม่ว่าจะมีส่วนเพิ่มจริงหรือไม่ ส่วนกรณีอื่น § 1372 ให้ชดเชยตาม § 1373 ถึง § 1390[ต่างประเทศ 1] ผลทางเศรษฐกิจของระบบเยอรมันใกล้เคียงกับการแบ่งสินสมรสคนละครึ่งตามมาตรา 1533 แต่ต่างตรงที่ระหว่างสมรสแต่ละฝ่ายจัดการทรัพย์ของตนเอง ไม่มีบทจัดการร่วมแบบมาตรา 1476[131]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

ญี่ปุ่น 民法 (ประมวลกฎหมายแพ่งญี่ปุ่น) 第762条 (มาตรา 762) บัญญัติว่าทรัพย์สินที่คู่สมรสฝ่ายหนึ่งมีก่อนสมรสและทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรสในนามของตน เป็นทรัพย์สินเฉพาะของฝ่ายนั้น และวรรคสองสันนิษฐานว่าทรัพย์ที่ไม่ชัดว่าเป็นของฝ่ายใดเป็นทรัพย์สินร่วม 第768条 (มาตรา 768) ฉบับปัจจุบันให้ผู้หย่าโดยความตกลงเรียกให้แบ่งทรัพย์สิน (財産分与) ได้ ถ้าตกลงกันไม่ได้ ให้ร้องต่อศาลครอบครัวภายในห้าปีนับแต่หย่า และวรรคสามให้ศาลพิจารณาทรัพย์ที่ได้มาหรือรักษาไว้ระหว่างสมรส ระดับการมีส่วนร่วม ระยะเวลาสมรส ระดับการครองชีพ อายุ สุขภาพ อาชีพ รายได้ และพฤติการณ์อื่นทั้งปวง โดยให้ถือว่าการมีส่วนร่วมของแต่ละฝ่ายเท่ากัน เว้นแต่ปรากฏชัดว่าต่างกัน[ต่างประเทศ 2] ข้อสันนิษฐานเรื่องการมีส่วนร่วมเท่ากัน นี้ ทำ ให้ผล ในทางปฏิบัติ เข้าใกล้ หลัก คนละ ครึ่ง ของ ไทย แต่ ญี่ปุ่น ยัง เปิด ให้ ศาล ปรับ สัดส่วน ได้ ซึ่งมาตรา 1533 ไม่เปิดไว้[132] สำนักงานยังไม่ได้เปิดอ่านคำพิพากษาศาลสูงสุดญี่ปุ่นที่วินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของมาตรา 762 จากฐานข้อมูลของศาลญี่ปุ่นในรอบนี้ จึงไม่ยกเนื้อหาของคำพิพากษานั้น

อังกฤษและเวลส์ Matrimonial Causes Act 1973 (พระราชบัญญัติว่าด้วยคดีสมรส ค.ศ. 1973) section 24 ให้อำนาจศาล ออกคำสั่งโอน หรือ จัดสรร ทรัพย์สิน เมื่อ หย่า และ section 25 กำหนดให้ศาล พิจารณา พฤติการณ์ทั้งปวง โดยให้สวัสดิภาพของบุตรผู้เยาว์มาก่อน และให้คำนึงถึงรายได้ ความสามารถหารายได้ ความต้องการ ระดับการครองชีพ อายุและระยะเวลาสมรส และ section 25(2)(f) ให้นับการมีส่วนร่วมต่อสวัสดิภาพของครอบครัว รวมทั้งการดูแลบ้านและครอบครัว[ต่างประเทศ 3] คำพิพากษาสภาขุนนางคดี White v White [2000] UKHL 54 วาง แนว ว่า ผู้พิพากษา ควร ตรวจ ข้อสรุป ของ ตน กับ "yardstick of equality of division" (เกณฑ์ตรวจสอบด้วยความเท่าเทียมในการแบ่ง) และควรออกจากความเท่าเทียมเมื่อมีเหตุอันสมควรเท่านั้น[ต่างประเทศ 4] ต่อมาคดี Miller v Miller; McFarlane v McFarlane [2006] UKHL 24 อธิบายหลักสามประการ คือ ความต้องการ (needs) การชดเชย (compensation) สำหรับความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่เกิดจากวิธีที่คู่สมรสจัดชีวิตสมรส และการแบ่งปัน (sharing)[ต่างประเทศ 5]

เมื่อย้อนกลับมาที่กฎหมายไทย มาตรา 1533 เลือกความแน่นอนเหนือดุลพินิจ ข้อดีคือคาดหมายผลได้และลดต้นทุนคดี ส่วนที่ระบบไทยไม่ได้ให้คือ การชดเชยแบบ compensation ของอังกฤษแก่คู่สมรสที่สละโอกาสใน อาชีพ เพื่อ ดูแล ครอบครัว ความเสียเปรียบ นั้น ใน กฎหมาย ไทย อาจ ได้รับ การพิจารณา ผ่าน ค่าเลี้ยงชีพตามบทว่าด้วยการหย่า ไม่ใช่ผ่านการแบ่งสินสมรส[133] อีกจุดหนึ่งคือ ระบบไทยใกล้เคียงญี่ปุ่นและเยอรมนี ใน การ แยก สินส่วนตัว ที่ มี ก่อน สมรส ออก ไป แต่ ไทย นับ ดอกผล ของ สินส่วนตัว เป็น สินสมรสตามมาตรา 1474 (3) ซึ่งทำให้ฐานทรัพย์ที่แบ่งของไทยกว้างกว่า[134]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

มุมมองนิติเศรษฐศาสตร์: สินสมรสกับการต่อรองในครอบครัว

นิติเศรษฐศาสตร์มองระบบสินสมรสในมาตรา 1474 มาตรา 1476 และมาตรา 1533 ว่าเป็นกติกาที่กำหนดอำนาจต่อรองระหว่างคู่สมรส งานของ Gary Becker อธิบายครัวเรือนในฐานะหน่วยผลิตที่แบ่งงานกันทำส่วน Lundberg และ Pollak อธิบายว่าการแบ่งทรัพย์เมื่อการสมรสสิ้นสุดเป็นจุดอ้างอิงที่กำหนดผลการต่อรองระหว่างสมรส[135]

Gary S. Becker ใน A Treatise on the Family (ตำราว่าด้วยครอบครัว) วิเคราะห์ครอบครัวด้วยแนวคิดความชำนาญเฉพาะด้าน (specialization) ว่าคู่สมรสได้ประโยชน์ร่วมเมื่อฝ่ายหนึ่งทุ่มเทให้งานนอกบ้านและอีกฝ่ายทุ่มเทให้งานในบ้าน[ต่างประเทศ 6] ปัญหาคือฝ่ายที่ทำงานในบ้านสะสมทุนมนุษย์ในตลาดแรงงานได้น้อยกว่า ถ้ากฎหมายแบ่งทรัพย์ตามชื่อผู้หารายได้ ฝ่ายนั้นจะรับความเสี่ยงทั้งหมดเมื่อการสมรสสิ้นสุด มาตรา 1474 (1) ที่นับทรัพย์ที่ได้มาระหว่างสมรสเป็นสินสมรสโดยไม่ดูว่าใส่ชื่อฝ่ายใดและมาตรา 1533 ที่แบ่งคนละครึ่ง จึงทำหน้าที่เป็นประกันความเสี่ยงสำหรับการแบ่งงานในครอบครัว[136]

Shelly Lundberg และ Robert A. Pollak เสนอใน Bargaining and Distribution in Marriage (การต่อรองและการกระจายทรัพยากรในการสมรส) ว่าการตัดสินใจในครัวเรือนไม่ใช่การตัดสินใจของหน่วยเดียว แต่เป็นการต่อรองที่ผลขึ้นกับทางเลือกของแต่ละฝ่ายหากการต่อรองล้มเหลว[ต่างประเทศ 7] ในกรอบนี้ กติกาการแบ่งสินสมรสเมื่อหย่าคือ "จุดคุกคาม" (threat point) ของการต่อรอง ยิ่งกฎหมายรับรองส่วนของฝ่ายที่ไม่มีรายได้ให้ชัดเจน ฝ่ายนั้นยิ่งมีอำนาจต่อรองในการใช้จ่ายของครอบครัวระหว่างสมรส มาตรา 1476 ซึ่งกำหนดให้กิจการสำคัญต้องได้รับความยินยอม ทำหน้าที่เดียวกันในระหว่างสมรส คือให้สิทธิยับยั้งการจำหน่ายทรัพย์หลักของครอบครัว[137]

Betsey Stevenson และ Justin Wolfers ศึกษาผลของการเปลี่ยนกฎหมายหย่าในสหรัฐอเมริกาในงาน Bargaining in the Shadow of the Law: Divorce Laws and Family Distress (การต่อรองภายใต้เงาของกฎหมาย: กฎหมายหย่ากับความทุกข์ในครอบครัว) และพบความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดให้หย่าฝ่ายเดียวกับการลดลงของความรุนแรงในครอบครัวและการฆ่าตัวตายของสตรี ซึ่งผู้เขียนอธิบายด้วยการเปลี่ยนอำนาจต่อรองภายในครอบครัว[ต่างประเทศ 8] งานนี้ไม่ได้ศึกษากฎหมายไทย แต่ชี้ว่ากติกาเมื่อการสมรสสิ้นสุดส่งผลย้อนกลับมาถึงความเป็นอยู่ระหว่างสมรส การที่มาตรา 1484 ให้ขอแยกสินสมรสได้โดยไม่ต้องหย่า จึงเป็นเครื่องมือต่อรองที่สำคัญสำหรับคู่สมรสที่ถูกอีกฝ่ายใช้ทรัพย์สินเพื่อตนเอง[138]

ทฤษฎีบทของ Ronald Coase ใน The Problem of Social Cost (ปัญหาของต้นทุนทางสังคม) ชี้ว่าเมื่อต้นทุนธุรกรรม (transaction costs) ต่ำ คู่กรณีจะตกลงกันได้ผลที่มีประสิทธิภาพไม่ว่ากฎหมายจัดสรรสิทธิไว้อย่างไร แต่เมื่อต้นทุนธุรกรรมสูง กติกาตั้งต้นของกฎหมายมีผลต่อผลลัพธ์[ต่างประเทศ 9] คู่สมรสที่กำลัง

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

หย่ามีต้นทุนธุรกรรมสูง เพราะขาดความไว้วางใจและข้อมูลทรัพย์สินไม่เท่ากัน กฎแบ่งคนละครึ่งตามมาตรา 1533 ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 1474 วรรคท้าย และกลไกตามมาตรา 1534 จึงลดต้นทุนการต่อรอง เพราะทำให้เหลือประเด็นเพียงว่าทรัพย์ใดเป็นสินสมรสและมีมูลค่าเท่าใด[139]

ความเห็นของสำนักงาน

ในมุมของสำนักงาน ข้อพิจารณาทางเศรษฐศาสตร์ข้างต้นสนับสนุนการทำสัญญาก่อนสมรสสำหรับคู่ที่ฝ่ายหนึ่งมีทรัพย์สินหรือกิจการก่อนสมรสมาก เพราะสัญญาตามมาตรา 1465 และมาตรา 1466 ลดความไม่แน่นอนเรื่องดอกผลและส่วนเพิ่มของกิจการ ซึ่งเป็นแหล่งข้อพิพาทหลักเมื่อการสมรสสิ้นสุด ส่วนคู่ที่ไม่ได้ทำสัญญา การเก็บหลักฐานที่มาของเงินสำหรับทรัพย์แต่ละรายการตั้งแต่ระหว่างสมรส เป็นต้นทุนที่ต่ำกว่าการพิสูจน์ย้อนหลังในศาลมาก

คำถามที่พบบ่อยเรื่องสินสมรส

คำถามชุดนี้รวบรวมจากคำค้นที่ผู้อ่านใช้จริงเกี่ยวกับสินสมรส สินส่วนตัว การแบ่งสินสมรสหลังหย่า และสินสมรสกับมรดก คำตอบเป็นหลักทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1465 ถึงมาตรา 1535 มาตรา 1625 และมาตรา 1635 พร้อมแนวคำพิพากษาที่อ้างในหน้านี้ ผลของแต่ละคดีขึ้นกับข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน

สินสมรสคืออะไรบ้าง

สินสมรสตามมาตรา 1474 คือ ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส ทรัพย์สินที่ฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยพินัยกรรมหรือการให้เป็นหนังสือซึ่งระบุว่าเป็นสินสมรส และดอกผลของสินส่วนตัว เช่น ค่าเช่าและเงินปันผล ทรัพย์สินที่ไม่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัวตามมาตรา 1471 เป็นสินสมรสตามมาตรา 1470 และถ้าสงสัย กฎหมายสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสินสมรส ข้อยกเว้นคือคู่ที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสไม่มีสินสมรส

สินส่วนตัวคืออะไร ต่างจากสินสมรสอย่างไร

สินส่วนตัวตามมาตรา 1471 ได้แก่ ทรัพย์สินที่มีก่อนสมรส เครื่องใช้ส่วนตัว เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับตามควรแก่ฐานะ และเครื่องมือประกอบอาชีพ มรดกหรือทรัพย์ที่ได้รับการให้โดยเสน่หาระหว่างสมรส และของหมั้น ของที่ได้มาแทนสินส่วนตัวยังเป็นสินส่วนตัวตามมาตรา 1472 เจ้าของจัดการสินส่วนตัวได้ลำพังตามมาตรา 1473 และไม่ต้องแบ่งเมื่อหย่า แต่ดอกผลของสินส่วนตัวเป็นสินสมรสตามมาตรา 1474 (3)

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

สินสมรสแบ่งอย่างไรเมื่อหย่า

มาตรา 1533 ให้แบ่งสินสมรสคนละส่วนเท่ากัน ทรัพย์ที่นำมาแบ่งคือทรัพย์ที่มีอยู่ในวันจดทะเบียนหย่า หรือย้อนไปถึงวันฟ้องหย่าถ้าหย่าโดยคำพิพากษาตามมาตรา 1532 สินสมรสที่ฝ่ายหนึ่งจำหน่ายเพื่อตนฝ่ายเดียว โดยไม่ได้รับความยินยอม หรือจงใจทำลาย ถือเสมือนยังมีอยู่ตามมาตรา 1534 และหนี้ที่ต้องรับผิดร่วมกันแบ่งรับผิดคนละครึ่งตามมาตรา 1535

หย่าแล้วยังไม่ได้แบ่งสินสมรส ฟ้องแบ่งภายหลังได้หรือไม่

ได้ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3786/2546 วินิจฉัยว่าการขอแบ่งสินสมรสเป็นคนละมูลคดีกับการฟ้องหย่า ไม่จำต้องขอมาพร้อมกัน แต่ระยะเวลาฟ้องต้องตรวจตามฐานของสิทธิในแต่ละกรณี เช่น การเพิกถอนนิติกรรมตามมาตรา 1480 มีกำหนดหนึ่งปีนับแต่รู้เหตุและสิบปีนับแต่ทำนิติกรรม และการบอกล้างสัญญาระหว่างสมรสตามมาตรา 1469 ต้องทำภายในหนึ่งปีนับแต่ขาดจากการเป็นคู่สมรส

คู่สมรสขายที่ดินสินสมรสโดยไม่บอก ทำอย่างไรได้บ้าง

การขายอสังหาริมทรัพย์สินสมรสต้องได้รับความยินยอมตามมาตรา 1476 (1) ถ้าไม่ได้รับ คู่สมรสอีกฝ่ายฟ้องให้ศาลเพิกถอนได้ตามมาตรา 1480 ภายในหนึ่งปีนับแต่รู้เหตุและไม่เกินสิบปีนับแต่วันทำนิติกรรม เว้นแต่ได้ให้สัตยาบันแล้ว หรือผู้ซื้อกระทำโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน ถ้าเพิกถอนไม่ได้ ยังเรียกให้นับมูลค่าที่ดินเข้าในการแบ่งสินสมรสตามมาตรา 1534 ได้เมื่อหย่า

สินสมรสเป็นมรดกหรือไม่ เมื่อคู่สมรสตาย

สินสมรสเป็นมรดกเพียงครึ่งหนึ่ง มาตรา 1625 ให้แยกสินสมรสตามหลักการหย่าโดยความยินยอมก่อน คู่สมรสที่ยังมีชีวิตได้สินสมรสครึ่งหนึ่งในฐานะเจ้าของ อีกครึ่งหนึ่งรวมกับสินส่วนตัวของผู้ตายเป็นกองมรดก และคู่สมรสยังรับมรดกในฐานะทายาทโดยธรรมตามมาตรา 1635 เช่น ถ้ามีบุตร คู่สมรสได้ส่วนเท่ากับบุตรหนึ่งคน ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1028/2564

ทำพินัยกรรมยกสินสมรสได้หรือไม่

ได้เฉพาะส่วนของตน มาตรา 1481 ห้ามคู่สมรสทำพินัยกรรมยกสินสมรสที่เกินกว่าส่วนของตน ซึ่งปกติคือกึ่งหนึ่ง คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1083/2540 วินิจฉัยว่าแม้คู่สมรสอีกฝ่ายเคยตกลงยินยอม ข้อตกลงนั้นก็ฝ่าฝืนมาตรา 1481 และไม่ทำให้พินัยกรรมผูกพันส่วนของคู่สมรสอีกฝ่าย

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

อยู่กินกันโดยไม่จดทะเบียนสมรส ทรัพย์สินแบ่งอย่างไร

คู่ที่ไม่จดทะเบียนไม่มีสินสมรส ทรัพย์ที่ทำมาหาได้ร่วมกันเป็นกรรมสิทธิ์รวม ซึ่งมาตรา 1357 สันนิษฐานว่ามีส่วนเท่ากัน ตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4656/2567 และแบ่งตามมาตรา 1364 แต่ทรัพย์ที่ฝ่ายหนึ่งได้มาโดยลำพัง เช่น มรดกหรือการให้ เป็นของฝ่ายนั้นแต่ผู้เดียวตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2102/2551 และคู่ที่ไม่จดทะเบียนไม่มีสิทธิรับมรดกในฐานะคู่สมรส

หนี้ของคู่สมรสอีกฝ่าย ต้องร่วมรับผิดหรือไม่

ต้องรับผิดร่วมเฉพาะหนี้ร่วมตามมาตรา 1490 คือ หนี้เพื่อบ้านเรือน อุปการะเลี้ยงดู รักษาพยาบาล และการศึกษาของบุตรตามสมควรแก่อัตภาพ หนี้ที่เกี่ยวกับสินสมรส หนี้จากการงานที่ทำด้วยกัน และหนี้ที่อีกฝ่ายให้สัตยาบัน หนี้อื่นเป็นหนี้ส่วนตัวที่ชำระจากสินส่วนตัวก่อนแล้วจึงชำระจากสินสมรสส่วนของลูกหนี้ตามมาตรา 1488 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8820/2561 วินิจฉัยว่าหนังสือยินยอมทั่วไปไม่ใช่การให้สัตยาบันหนี้ค้ำประกัน

เงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นสินสมรสหรือไม่

เงินสะสม เงินสมทบ และผลประโยชน์ที่เกิดระหว่างสมรสเป็นสินสมรสตามมาตรา 1474 (1) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8321/2568 วินิจฉัยว่าเป็นสิทธิที่มีอยู่แล้ว ไม่ใช่เพียงความคาดหวัง และคู่สมรสอีกฝ่ายได้ส่วนแบ่งเมื่อสมาชิกสิ้นสมาชิกภาพ ส่วนที่สะสมไว้ก่อนสมรสเป็นสินส่วนตัวตามมาตรา 1471 (1)

แหล่งอ้างอิงกฎหมายต่างประเทศและนิติเศรษฐศาสตร์

ตัวบทต่างประเทศในหน้านี้สำนักงานเปิดอ่านจากเว็บไซต์ทางการของแต่ละประเทศเมื่อ 21 ตุลาคม 2569 คำพิพากษาสภาขุนนางอังกฤษอ่านจากฐานข้อมูล BAILII และงานวิชาการตรวจข้อมูลบรรณานุกรมกับฐานข้อมูล Crossref ข้อความภาษาไทยข้างต้นเป็นการสรุปความของสำนักงาน ไม่ใช่คำแปลทางการ และไม่ใช่การตีความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533 ด้วยกฎหมายต่างประเทศ

1. Bürgerliches Gesetzbuch (BGB) § 1363 Zugewinngemeinschaft, § 1371 Zugewinnausgleich im Todesfall, § 1372 Zugewinnausgleich in anderen Fällen, § 1373 Zugewinn และ § 1378 Ausgleichsforderung: gesetze-im-internet.de (Bundesministerium der Justiz) ตรวจถ้อยคำภาษาเยอรมันเมื่อ 21 ตุลาคม 2569

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

2. 民法（明治二十九年法律第八十九号）第七百六十二条（夫婦間における財産の帰属）และ第七百六十八条（財産分与）ฉบับที่ใช้บังคับปัจจุบัน: e-Gov 法令 API (laws.e-gov.go.jp) ตรวจถ้อยคำภาษาญี่ปุ่นเมื่อ 21 ตุลาคม 2569

3. Matrimonial Causes Act 1973 (c. 18), section 24 Property adjustment orders และ section 25 Matters to which court is to have regard: legislation.gov.uk ตรวจถ้อยคำเมื่อ 21 ตุลาคม 2569

4. White v White [2000] UKHL 54; [2000] 3 WLR 1571 (House of Lords, 26 October 2000): bailii.org เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569

5. Miller v Miller; McFarlane v McFarlane [2006] UKHL 24 (House of Lords, 24 May 2006): bailii.org เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569

6. Gary S. Becker, A Treatise on the Family, Enlarged Edition (Harvard University Press, 1991) DOI 10.4159/9780674020665

7. Shelly Lundberg and Robert A. Pollak, Bargaining and Distribution in Marriage, 10(4) Journal of Economic Perspectives 139-158 (1996) DOI 10.1257/jep.10.4.139

8. Betsey Stevenson and Justin Wolfers, Bargaining in the Shadow of the Law: Divorce Laws and Family Distress, NBER Working Paper No. 10175 (2003) DOI 10.3386/w10175

9. Ronald H. Coase, The Problem of Social Cost, 3 Journal of Law and Economics 1-44 (1960) DOI 10.1086/466560

เชิงอรรถและแหล่งที่มา

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 บัญญัติว่า “สินสมรสได้แก่ทรัพย์สิน (1) ที่คู่สมรสได้มาระหว่างสมรส (2) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือเมื่อพินัยกรรมหรือหนังสือยกให้ระบุว่าเป็นสินสมรส (3) ที่เป็นดอกผลของสินส่วนตัว ถ้ากรณีเป็นที่สงสัยว่าทรัพย์สินอย่างหนึ่งเป็นสินสมรสหรือมิใช่ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสินสมรส”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1471 บัญญัติว่า “สินส่วนตัวได้แก่ทรัพย์สิน (1) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอยู่ก่อนสมรส (2) ที่เป็นเครื่องใช้สอยส่วนตัว เครื่องแต่งกาย หรือเครื่องประดับกายตามควรแก่ฐานะ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง (3) ที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้มาระหว่างสมรสโดยการรับมรดกหรือโดยการให้โดยเสน่หา (4) ที่เป็นของหมั้น”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

3. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1472 บัญญัติว่า “สินส่วนตัวนั้น ถ้าได้แลกเปลี่ยนเป็นทรัพย์สินอื่นก็ดี ซื้อทรัพย์สินอื่นมาก็ดี หรือขายได้เป็นเงินมาก็ดี ทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว สินส่วนตัวที่ถูกทำลายไปทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แต่ได้ทรัพย์สินอื่นหรือเงินมาทดแทน ทรัพย์สินอื่นหรือเงินที่ได้มานั้นเป็นสินส่วนตัว”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

4. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476 บัญญัติว่า “คู่สมรสต้องจัดการสินสมรสร่วมกัน หรือได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งในกรณี ดังต่อไปนี้ (1) ขาย แลกเปลี่ยน ขายฝาก ให้เช่าซื้อ จำนอง ปลดจำนอง หรือโอนสิทธิจำนอง ซึ่งอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ที่อาจจำนองได้ (2) ก่อตั้งหรือกระทำให้สุดสิ้นลงทั้งหมดหรือบางส่วนซึ่งภาระจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเหนือพื้นดิน สิทธิเก็บกิน หรือภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์ (3) ให้เช่าอสังหาริมทรัพย์เกินสามปี (4) ให้กู้ยืมเงิน (5) ให้โดยเสน่หา เว้นแต่การให้ที่พอควรแก่ฐานานุรูปของครอบครัวเพื่อการกุศล เพื่อการสังคม หรือตามหน้าที่ธรรมจรรยา (6) ประนีประนอมยอมความ (7) มอบข้อพิพาทให้อนุญาโตตุลาการวินิจฉัย (8) นำทรัพย์สินไปเป็นประกันหรือหลักประกันต่อเจ้าพนักงานหรือศาล การจัดการสินสมรสนอกจากกรณีที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการได้โดยมิต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่ง”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

5. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1480 บัญญัติว่า “การจัดการสินสมรสซึ่งต้องจัดการร่วมกันหรือต้องได้รับความยินยอมจากอีกฝ่ายหนึ่งตามมาตรา 1476 ถ้าคู่สมรสฝ่ายหนึ่งได้ทำนิติกรรมไปแต่เพียงฝ่ายเดียว หรือโดยปราศจากความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งอาจฟ้องให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมนั้นได้ เว้นแต่คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบันแก่นิติกรรมนั้นแล้ว หรือในขณะที่ทำนิติกรรมนั้นบุคคลภายนอกได้กระทำโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน การฟ้องให้ศาลเพิกถอนนิติกรรมตามวรรคหนึ่ง ห้ามมิให้ฟ้องเมื่อพ้นหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้รู้เหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอนหรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันที่ได้ทำนิติกรรมนั้น”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

6. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533 บัญญัติว่า “เมื่อหย่ากันให้แบ่งสินสมรสให้คู่สมรสแต่ละฝ่ายได้ส่วนเท่ากัน”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

7. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1534 บัญญัติว่า “สินสมรสที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจำหน่ายไปเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียวก็ดี จำหน่ายไปโดยเจตนาทำให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งเสียหายก็ดี จำหน่ายไปโดยมิได้รับความยินยอมของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งในกรณีที่กฎหมายบังคับว่าการจำหน่ายนั้นจะต้องได้รับความยินยอมของอีกฝ่ายหนึ่งด้วยก็ดี จงใจทำลายให้สูญหายไปก็ดี ให้ถือเสมือนว่าทรัพย์สินนั้นยังคงมีอยู่เพื่อจัดแบ่งสินสมรสตามมาตรา 1533 และถ้าคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งได้รับส่วนแบ่งสินสมรสไม่ครบตามจำนวนที่ควรจะได้ ให้คู่สมรสฝ่ายที่ได้จำหน่ายหรือจงใจทำลายสินสมรสนั้นชดใช้จากสินสมรสส่วนของตนหรือสินส่วนตัว”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

8. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1535 บัญญัติว่า “เมื่อการสมรสสิ้นสุดลง ให้แบ่งความรับผิดในหนี้ที่จะต้องรับผิดด้วยกันตามส่วนเท่ากัน”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

9. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1625 บัญญัติว่า “ถ้าผู้ตายเป็นผู้สมรสแล้ว การคิดส่วนแบ่งและการปันทรัพย์สินระหว่างผู้ตายกับคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นให้เป็นไปดังนี้ (1) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสให้อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการหย่าโดยยินยอมทั้งสองฝ่าย อันมีบทบัญญัติเพิ่มเติมให้บริบูรณ์ในมาตรา 1637 และมาตรา 1638 และโดยเฉพาะต้องอยู่ในบังคับแห่งมาตรา 1513 ถึงมาตรา 1517 แห่งประมวลกฎหมายนี้ แต่การคิดส่วนแบ่งนั้นมีผลตั้งแต่วันที่การสมรสได้สิ้นไปด้วยเหตุความตายนั้น (2) ในเรื่องส่วนแบ่งในทรัพย์มรดกของผู้ตาย ให้อยู่ในบังคับของบทบัญญัติแห่งบรรพนี้ นอกจากมาตรา 1637 และมาตรา 1638”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

10. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1481 บัญญัติว่า “คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่มีอำนาจทำพินัยกรรมยกสินสมรสที่เกินกว่าส่วนของตนให้แก่บุคคลใดได้”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

11. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1470 บัญญัติว่า “ทรัพย์สินระหว่างคู่สมรส นอกจากที่ได้แยกไว้เป็นสินส่วนตัวย่อมเป็นสินสมรส”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

12. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1470 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 11

13. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 1

14. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3029/2566 (ป.พ.พ. มาตรา 1373, 1474 (1), 1474 วรรคสอง, 1532 (ข)). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “ทรัพย์สินที่คู่สมรสได้มาในระหว่างสมรสที่จะเป็นสินสมรสจะต้องได้มาอย่างช้าสุดไม่เกินวันฟ้องหย่า”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

15. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3029/2566 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 14

16. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4656/2567 (ป.พ.พ. มาตรา 1012, 1357; ป.วิ.พ. มาตรา 84/1). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “ทรัพย์สินที่ทำมาหามาได้ร่วมกันระหว่างที่อยู่ด้วยกันฉันสามีภริยานั้น ย่อมเป็นกรรมสิทธิ์รวมหรือเจ้าของรวม”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

17. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1465 บัญญัติว่า “ถ้าคู่สมรสมิได้ทำสัญญากันไว้ในเรื่องทรัพย์สินเป็นพิเศษก่อนสมรส ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรสในเรื่องทรัพย์สินนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติในหมวดนี้ ถ้าข้อความใดในสัญญาก่อนสมรสขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือระบุให้ใช้กฎหมายประเทศอื่นบังคับเรื่องทรัพย์สินนั้น ข้อความนั้น ๆ เป็นโมฆะ”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

18. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1471 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 2

19. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13718/2555 (ป.พ.พ. มาตรา 1356, 1357). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “การจดทะเบียนสมรสกันในภายหลังไม่มีผลทำให้ที่ดินและบ้านดังกล่าวกลายเป็นสินสมรสแต่อย่างใด”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

20. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1471 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 2

21. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 1

22. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2102/2551 (ป.พ.พ. มาตรา 1474, 1653, 1656, 1657, 1705). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “จำเลยกับผู้ตายอยู่กินฉันสามีภริยากันโดยไม่จดทะเบียนสมรส จึงไม่ต้องพิจารณาว่าทรัพย์พิพาทเป็นสินสมรสหรือไม่”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

23. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1471 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 2

24. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1472 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 3

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

25. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3786/2546 (ป.พ.พ. มาตรา 1472, 1474, 1533; ป.วิ.พ. มาตรา 173). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “ทรัพย์สินที่ได้มาใหม่จึงย่อมเป็นสินส่วนตัวของจำเลย เพราะเป็นการได้ที่ดินมาแทนทรัพย์เดิม”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดงผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

26. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3786/2546 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 25

27. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 1

28. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1473 บัญญัติว่า “สินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดให้ฝ่ายนั้นเป็นผู้จัดการ”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

29. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8321/2568 (ป.พ.พ. มาตรา 1474 (1), 1523, 1532, 1533). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “ซึ่งไม่ใช่ความคาดหวังหรือความคาดหมายจะได้ทรัพย์สิน แต่เป็นสิทธิของโจทก์ที่มีอยู่แล้ว”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

30. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8321/2568 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 29

31. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8321/2568 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 29

32. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3392/2548 (ป.พ.พ. มาตรา 1474, 1476, 1484). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “จำเลยกับโจทก์สมัครใจแยกกันอยู่ แต่เมื่อยังมิได้จดทะเบียนหย่ากัน จำเลยกับโจทก์จึงยังมีฐานะเป็นสามีภริยากันโดยชอบด้วยกฎหมาย”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: ฉบับย่อใช้ถ้อยคำ "สามีภริยา" ตามบรรพ 5 ก่อนแก้ไขปี 2567 หลักเดียวกันใช้กับ "คู่สมรส" ตามถ้อยคำปัจจุบัน ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

33. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3392/2548 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 32

34. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13964/2558 (ป.พ.พ. มาตรา 146, 1471 (1), 1472 วรรคหนึ่ง, 1476; ป.ที่ดิน มาตรา 86, 94). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “สิ่งปลูกสร้างเพิ่มเติมบนที่ดินพิพาทไม่เป็นส่วนควบของที่ดิน คงเป็นสินสมรสที่เป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์และจำเลยร่วมกัน”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

35. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13964/2558 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 34

36. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1532 บัญญัติว่า “เมื่อหย่ากันแล้วให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของคู่สมรส แต่ในระหว่างคู่สมรส (ก) ถ้าเป็นการหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่าย ให้จัดการแบ่งทรัพย์สินของคู่สมรสตามที่มีอยู่ในเวลาจดทะเบียนการหย่า (ข) ถ้าเป็นการหย่าโดยคำพิพากษาของศาล คำพิพากษาส่วนที่บังคับทรัพย์สินระหว่างคู่สมรสนั้น มีผลย้อนหลังไปถึงวันฟ้องหย่า”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

37. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3029/2566 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 14

38. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1475 บัญญัติว่า “ถ้าสินสมรสใดเป็นจำพวกที่ระบุไว้ในมาตรา 456 แห่งประมวลกฎหมายนี้ หรือที่มีเอกสารเป็นสำคัญ คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะร้องขอให้ลงชื่อตนเป็นเจ้าของรวมกันในเอกสารนั้นก็ได้”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

39. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 1

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

40. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 4

41. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 4

42. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5326/2568 (ป.พ.พ. มาตรา 1476, 1490 (4)). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “ที่กำหนดให้เฉพาะการจัดการ สินสมรส ที่ มีความสำคัญ ตามมาตรา 1476 (1) ถึง (8) ต้อง ได้รับ ความยินยอม จาก คู่สมรส อีก ฝ่าย”ที่มา ระบบ สืบค้น คำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

43. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3392/2548 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 32

44. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 4

45. คำพิพากษา ศาลฎีกาที่ 4071/2558 (ป.พ.พ. มาตรา 1476, 1480). ข้อ ความใน คำพิพากษา ฉบับ ย่อ: “กฎหมาย มิได้ บัญญัติ ให้นิติกรรมในการจัดการสินสมรสที่คู่สมรสทำไปโดยลำพังนั้น เป็นโมฆะหรือโมฆียะ บัญญัติแต่เพียงว่านิติกรรมนั้นอาจถูกเพิกถอนได้ ใน ภายหลัง เท่านั้น”ที่มา ระบบ สืบค้น คำพิพากษา คำสั่ง คำร้อง และ คำวินิจฉัย ศาลฎีกา (ค้น ด้วย เลข คำพิพากษา) เปิด อ่าน เมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: ฉบับ ย่อ ใช้ ถ้อยคำ "สามี ภริยา" ตาม บรรพ 5 ก่อน แก้ไข ปี 2567 หลัก เดียวกัน ใช้กับ "คู่สมรส" ตาม ถ้อยคำปัจจุบัน ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

46. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1479 บัญญัติว่า “การใดที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกระทำ ซึ่งต้องรับความยินยอมร่วมกัน และถ้าการนั้นมีกฎหมายบัญญัติให้ทำเป็นหนังสือหรือให้จดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ความยินยอมนั้นต้องทำเป็นหนังสือ”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

47. คำพิพากษา ศาลฎีกาที่ 7031/2557 (ป.พ.พ. มาตรา 1476 (1), 1480 วรรค หนึ่ง). ข้อ ความใน คำพิพากษา ฉบับ ย่อ: “ตราบใดที่สัญญาขายฝากที่ดินยังไม่ถูกศาลเพิกถอน บุคคลภายนอกที่เป็นคู่สัญญาย่อมมีสิทธิสมบูรณ์ในที่ดิน”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

48. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1478 บัญญัติ ว่า “เมื่อ ฝ่าย ใด ต้อง ให้ ความยินยอม หรือ ลงชื่อ กับ อีก ฝ่าย หนึ่ง ใน เรื่อง จัดการทรัพย์สินแต่ไม่ให้ความยินยอมหรือไม่ยอมลงชื่อโดยปราศจากเหตุผล หรือไม่อยู่ในสภาพที่อาจให้ความยินยอมได้ อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้สั่งอนุญาตแทนได้”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

49. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1485 บัญญัติว่า “คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอต่อศาลให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรสโดยเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเข้าร่วมจัดการในการนั้นได้ ถ้าการที่จะทำเช่นนั้นจะเป็นประโยชน์ยิ่งกว่า”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

50. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1477 บัญญัติ ว่า “คู่สมรส ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง มี สิทธิ ฟ้อง ต่อสู้ หรือ ดำเนินคดี เกี่ยวกับ การสงวนบำรุงรักษาสินสมรส หรือเพื่อประโยชน์แก่สินสมรส หนี้อันเกิดแต่การฟ้อง ต่อสู้ หรือดำเนินคดีดังกล่าว ให้ถือว่าเป็นหนี้ที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกัน”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

51. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1482 บัญญัติว่า “ในกรณีที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรสแต่ฝ่ายเดียว คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งก็ยังมีอำนาจจัดการบ้านเรือนและจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวตามสมควรแก่อัตภาพได้ ค่าใช้จ่ายในการนี้ย่อมผูกพันสินสมรสและสินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจัดการบ้านเรือนหรือจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับครอบครัวเป็นที่เสียหายถึงขนาด อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งห้ามหรือจำกัดอำนาจนี้เสียได้”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

52. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476/1 บัญญัติว่า “คู่สมรสจะจัดการสินสมรสให้แตกต่างไปจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1476 ทั้งหมดหรือบางส่วนได้ก็ต่อเมื่อได้ทำสัญญาก่อนสมรสไว้ตามที่บัญญัติในมาตรา 1465 และมาตรา 1466 ในกรณีดังกล่าวนี้ การจัดการสินสมรสให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรส ในกรณีที่สัญญาก่อนสมรสระบุการจัดการสินสมรสไว้แต่เพียงบางส่วนของมาตรา 1476 การจัดการสินสมรสนอกจากที่ระบุไว้ในสัญญาก่อนสมรสให้เป็นไปตามมาตรา 1476”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

53. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1480 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 5

54. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4071/2558 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 45

55. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4071/2558 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 45

56. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1480 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 5

57. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16134/2557 (ป.พ.พ. มาตรา 1480 วรรคหนึ่ง). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “จึงฟังได้ว่า จำเลยที่ 2 รับซื้อ ฝาก โดยสุจริต และ เสีย ค่าตอบแทน”ที่มา ระบบ สืบค้น คำพิพากษา คำสั่ง คำร้อง และ คำวินิจฉัย ศาลฎีกา (ค้น ด้วย เลข คำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

58. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16134/2557 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 57

59. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7031/2557 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 47

60. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7031/2557 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 47

61. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1480 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 5

62. คำพิพากษา ศาลฎีกาที่ 4837/2567 (ป.พ.พ. มาตรา 1480, 1629, 1635; ป. วิ.พ. มาตรา 142, 177 วรรค สอง). ข้อ ความใน คำพิพากษา ฉบับ ย่อ: “อัน เป็น การ เรียก ทรัพย์ คืน ฐาน ที่ เป็น สินสมรส ส่วนหนึ่ง และ ฐาน ที่ เป็น ทรัพย์มรดก อีก ส่วนหนึ่ง”ที่มา ระบบ สืบค้น คำพิพากษา คำสั่ง คำร้อง และ คำวินิจฉัย ศาลฎีกา (ค้น ด้วย เลข คำพิพากษา) เปิด อ่าน เมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

63. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1534 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 7

64. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16134/2557 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 57

65. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1490 บัญญัติว่า “หนี้ที่คู่สมรสเป็นลูกหนี้ร่วมกันนั้นให้รวมถึงหนี้ที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ก่อให้เกิด ขึ้น ใน ระหว่าง สมรส ดังต่อไปนี้ (1) หนี้ เกี่ยว แก่ การ จัดการ บ้านเรือน และ จัดหา สิ่งจำเป็น สำหรับ ครอบครัว การอุปการะเลี้ยงดู ตลอดถึงการรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัวและการศึกษาของบุตรตามสมควรแก่อัตภาพ (2) หนี้ที่เกี่ยวข้องกับสินสมรส (3) หนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการงานซึ่งคู่สมรสทำด้วยกัน (4) หนี้ที่คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งก่อขึ้นเพื่อประโยชน์ตนฝ่ายเดียว แต่อีกฝ่ายหนึ่งได้ให้สัตยาบัน”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

66. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1488 บัญญัติว่า “ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องรับผิดเป็นส่วนตัวเพื่อชำระหนี้ที่ก่อไว้ก่อนหรือระหว่างสมรส ให้ชำระหนี้นั้นด้วยสินส่วนตัวของฝ่ายนั้นก่อน เมื่อไม่พอจึงให้ชำระด้วยสินสมรสที่เป็นส่วนของฝ่ายนั้น”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

67. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1489 บัญญัติ ว่า “ถ้า คู่สมรส เป็น ลูกหนี้ร่วมกัน ให้ ชำระหนี้ นั้น จาก สินสมรส และ สินส่วนตัวของทั้งสองฝ่าย”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

68. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7967/2568 (ป.พ.พ. มาตรา 1490 (1)). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “อันเป็นการให้การรักษาตามสมควรแก่อัตภาพของจำเลยที่ 2 ผู้เป็นสามี”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

69. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7967/2568 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 68

70. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8820/2561 (ป.พ.พ. มาตรา 1490 (4) (ประชุมใหญ่ครั้งที่ 25/2561)). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “จึงเป็นการแสดงเจตนารับรู้และไม่คัดค้านที่ ส. สามีไปทำนิติกรรม จึงมิใช่เป็นการให้สัตยาบันของคู่สมรสตาม ป.พ.พ. มาตรา 1490 (4)”ที่มา ระบบ สืบค้น คำพิพากษา คำสั่ง คำร้อง และ คำวินิจฉัย ศาลฎีกา (ค้น ด้วย เลข คำพิพากษา) เปิด อ่าน เมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

71. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8820/2561 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 70

72. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1487 บัญญัติว่า “ในระหว่างที่เป็นคู่สมรสกัน ฝ่ายใดจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ เว้นแต่เป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินในคดีที่ฟ้องร้องเพื่อการปฏิบัติหน้าที่หรือรักษาสิทธิระหว่างคู่สมรสตามที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในประมวลกฎหมายนี้ หรือที่ประมวลกฎหมายนี้บัญญัติไว้โดยเฉพาะให้คู่สมรสฟ้องร้องกันเองได้ หรือเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินสำหรับค่าอุปการะเลี้ยงดูและค่าฤชาธรรมเนียมที่ยังมิได้ชำระตามคำพิพากษาของศาล”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

73. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1535 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 8

74. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1466 บัญญัติว่า “สัญญาก่อนสมรสเป็นโมฆะ ถ้ามิได้จดแจ้งข้อตกลงกันเป็นสัญญาก่อนสมรสนั้นไว้ในทะเบียนสมรสพร้อมกับการจดทะเบียนสมรส หรือมิได้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อคู่สมรสและพยานอย่างน้อยสองคนแนบไว้ท้ายทะเบียนสมรส และได้จดไว้ในทะเบียนสมรสพร้อมกับการจดทะเบียนสมรสว่าได้มีสัญญานั้นแนบไว้”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

75. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1465 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 17

76. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1466 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 74

77. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2497/2552 (ป.พ.พ. มาตรา 1466, 1469). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “บันทึกครั้งหลังนี้ก็มิใช่สัญญาก่อนสมรสตาม ป.พ.พ. มาตรา 1466 แต่เป็นสัญญาเกี่ยวกับทรัพย์สินที่สามีภริยาทำไว้ต่อกันตามมาตรา 1469”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: ฉบับย่อใช้ถ้อยคำ "สามีภริยา" ตามบรรพ 5 ก่อนแก้ไขปี 2567 หลักเดียวกันใช้กับ "คู่สมรส" ตามถ้อยคำปัจจุบัน ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

78. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2497/2552 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 77

79. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 บัญญัติว่า “สัญญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินใดที่คู่สมรสได้ทำไว้ต่อกันในระหว่างเป็นคู่สมรสกันนั้น ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกล้างเสียในเวลาใดที่เป็นคู่สมรสกันอยู่หรือภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่ขาดจากการเป็นคู่สมรสกันก็ได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริต”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

80. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16037/2555 (ป.พ.พ. มาตรา 1469). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “ผลของการบอกล้างดังกล่าวย่อมทำให้โจทก์จำเลยกลับคืนสู่ฐานะเดิม”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: ฉบับย่อใช้ถ้อยคำ "สามีภริยา" ตามบรรพ 5 ก่อนแก้ไขปี 2567 หลักเดียวกันใช้กับ "คู่สมรส" ตามถ้อยคำปัจจุบัน ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

81. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16037/2555 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 80

82. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 16037/2555 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 80

83. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1484 บัญญัติว่า “ถ้าคู่สมรสฝ่ายซึ่งมีอำนาจจัดการสินสมรส (1) จัดการสินสมรสเป็นที่เสียหายถึงขนาด (2) ไม่อุปการะเลี้ยงดูอีกฝ่ายหนึ่ง (3) มีหนี้สินล้นพ้นตัวหรือทำหนี้เกินกึ่งหนึ่งของสินสมรส (4) ขัดขวางการจัดการสินสมรสของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร (5) มีพฤติการณ์ปรากฏว่าจะทำความหายนะให้แก่สินสมรส อีกฝ่ายหนึ่งอาจร้องขอให้ศาลสั่งอนุญาตให้ตนเป็นผู้จัดการสินสมรสแต่ผู้เดียวหรือสั่งให้แยกสินสมรสได้ ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีคำขอ ศาลอาจกำหนดวิธีคุ้มครองชั่วคราวเพื่อจัดการสินสมรสได้ตามที่เห็นสมควร และหากเป็นกรณีฉุกเฉินให้นำบทบัญญัติเรื่องคำขอในเหตุฉุกเฉินตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

84. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3392/2548 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 32

85. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1484 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 83

86. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1491 บัญญัติว่า “ถ้าคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งต้องคำพิพากษาให้ล้มละลาย สินสมรสย่อมแยกจากกันโดยอำนาจกฎหมายนับแต่วันที่ศาลพิพากษาให้ล้มละลายนั้น”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

87. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1492 บัญญัติว่า “เมื่อได้แยกสินสมรสตามมาตรา 1484 วรรคสอง มาตรา 1491 หรือมาตรา 1598/17 วรรคสองแล้ว ให้ส่วนที่แยกออกตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และบรรดาทรัพย์สินที่ฝ่ายใดได้มาในภายหลังไม่ให้ถือเป็นสินสมรส แต่ให้เป็นสินส่วนตัวของฝ่ายนั้น และสินสมรสที่คู่สมรสได้มาโดยพินัยกรรมหรือโดยการให้เป็นหนังสือตามมาตรา 1474 (2) ในภายหลัง ให้ตกเป็นสินส่วนตัวของคู่สมรสฝ่ายละครึ่ง ดอกผลของสินส่วนตัวที่ได้มาหลังจากที่ได้แยกสินสมรสแล้วให้เป็นสินส่วนตัว”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

88. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1492/1 บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการแยกสินสมรสโดยคำสั่งศาล การยกเลิกการแยกสินสมรสให้กระทำได้เมื่อคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอต่อศาล และศาลได้มีคำสั่งให้ยกเลิก แต่ถ้าคู่สมรสอีกฝ่ายคัดค้าน ศาลจะสั่งยกเลิกการแยกสินสมรสได้ต่อเมื่อเหตุแห่งการแยกสินสมรสได้สิ้นสุดลงแล้ว เมื่อมีการยกเลิกการแยกสินสมรสตามวรรคหนึ่ง หรือการแยกสินสมรสสิ้นสุดลงเพราะคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ให้ทรัพย์สินที่เป็นสินส่วนตัวอยู่ในวันที่ศาลมีคำสั่งหรือในวันที่พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลาย ยังคงเป็นสินส่วนตัวต่อไปตามเดิม”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

89. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1493 บัญญัติว่า “ในกรณีที่ไม่มีสินสมรสแล้ว คู่สมรสต้องช่วยกันออกค่าใช้สอยสำหรับการบ้านเรือนตามส่วนมากและน้อยแห่งสินส่วนตัวของตน”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

90. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 6

91. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1532 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 36

92. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3029/2566 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 14

93. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 6

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

94. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3786/2546 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 25

95. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1534 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 7

96. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3961/2535 (ป.พ.พ. มาตรา 1533, 1534; ป.วิ.พ. มาตรา 55). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “จะแบ่งสินสมรสได้เมื่อมีการหย่าและแม้คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะจำหน่ายสินสมรสไปเพื่อประโยชน์ของฝ่ายเดียวหรือในกรณีอื่น ๆ ก็ให้ถือเสมือนว่าทรัพย์สินนั้นคงมีอยู่เพื่อจัดแบ่งสินสมรส”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

97. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3961/2535 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 96

98. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3615/2568 (ป.พ.พ. มาตรา 1474 วรรคสอง, 1534; ป.วิ.พ. มาตรา 84/1, 177 วรรคสอง). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “จำเลยให้การรับว่าเคยมีสินสมรสดังที่โจทก์กล่าวอ้างอยู่ โดยยกข้อต่อสู้ว่าสินสมรสดังกล่าวไม่มีอยู่แล้วในภายหลัง”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

99. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3615/2568 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 98

100. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1535 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 8

101. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1625 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 9

102. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1028/2564 (ป.พ.พ. มาตรา 1501, 1533, 1599, 1612, 1625 (1), 1629, 1630 วรรคสอง, 1635 (1), 1639, 1733 วรรคสอง, 1754). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “ที่ดินพิพาททั้งเก้าแปลงจึงต้องแบ่งเป็นมรดกของ จ. และแบ่งให้ ค. คนละส่วนเท่ากันตาม ป.พ.พ. มาตรา 1533”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อและส่วนต้นของฉบับเต็มที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

103. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 6

104. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1028/2564 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 102

105. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1635 บัญญัติว่า “ลำดับและส่วนแบ่งของคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ในการรับมรดกของผู้ตายนั้น ให้เป็นไปดังต่อไปนี้ (1) ถ้ามีทายาทตามมาตรา 1629 (1) ซึ่งยังมีชีวิตอยู่หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้น มีสิทธิได้ส่วนแบ่งเสมือนหนึ่งว่าตนเป็นทายาทชั้นบุตร (2) ถ้ามีทายาทตามมาตรา 1629 (3) และทายาทนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือมีผู้รับมรดกแทนที่ หรือถ้าไม่มีทายาทตามมาตรา 1629 (1) แต่มีทายาทตามมาตรา 1629 (2) แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นมีสิทธิได้รับมรดกกึ่งหนึ่ง (3) ถ้ามีทายาทตามมาตรา 1629 (4) หรือ (6) และทายาทนั้นยังมีชีวิตอยู่ หรือมีผู้รับมรดกแทนที่หรือมีทายาทตามมาตรา 1629 (5) แล้วแต่กรณี คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่ มีสิทธิได้มรดกสองส่วนในสาม (4) ถ้าไม่มีทายาทดังที่ระบุไว้ในมาตรา 1629 คู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่นั้นมีสิทธิได้รับมรดกทั้งหมด”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

106. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1481 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 10

107. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1083/2540 (ป.พ.พ. มาตรา 1481, 1646). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “มีสิทธิทำพินัยกรรมยกทรัพย์สินให้บุคคลอื่นได้ก็แต่เฉพาะทรัพย์สินที่เป็นของตนเท่านั้น”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: คู่สมรสในคดีสมรสก่อนปี 2476 ศาลใช้มาตรา 1481 บังคับกับการทำพินัยกรรม ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

108. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1083/2540 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 107

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

109. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4837/2567 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 62

110. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1480 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 5

111. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ฟ้องคดีมรดกเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปี นับแต่เมื่อเจ้ามรดกตาย หรือนับแต่เมื่อทายาทโดยธรรมได้รู้ หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก คดีฟ้องเรียกตามข้อกำหนดพินัยกรรม มิให้ฟ้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อผู้รับพินัยกรรมได้รู้หรือควรได้รู้ถึงสิทธิซึ่งตนมีอยู่ตามพินัยกรรม ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 193/27 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้อันมีต่อเจ้ามรดกมีกำหนดอายุความยาวกว่าหนึ่งปี มิให้เจ้าหนี้นั้นฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งปีนับแต่เมื่อเจ้าหนี้ได้รู้ หรือควรได้รู้ถึงความตายของเจ้ามรดก ถึงอย่างไรก็ดี สิทธิเรียกร้องตามที่ว่ามาในวรรคก่อน ๆ นั้น มิให้ฟ้องร้องเมื่อพ้นกำหนดสิบปีนับแต่เมื่อเจ้ามรดกตาย”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

112. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1357 บัญญัติว่า “ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้เป็นเจ้าของรวมกันมีส่วนเท่ากัน”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

113. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4656/2567 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 16

114. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4656/2567 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 16

115. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2102/2551 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 22

116. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12734/2558 (ป.พ.พ. มาตรา 1474 (1), 1713). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “เมื่อโจทก์กับผู้ตายไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ที่ดินและหุ้นดังกล่าวจึงไม่ใช่ทรัพย์สินที่ได้มาระหว่างสมรส อันจะถือเป็นสินสมรส”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

117. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12734/2558 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 116

118. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2102/2551 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 22

119. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1364 บัญญัติว่า “การแบ่งทรัพย์สินพึงกระทำโดยแบ่งทรัพย์สินนั้นเองระหว่างเจ้าของรวม หรือโดยขายทรัพย์สินแล้วเอาเงินที่ขายได้แบ่งกัน ถ้าเจ้าของรวมไม่ตกลงกันว่าจะแบ่งทรัพย์สินอย่างไรไซร้ เมื่อเจ้าของรวมคนหนึ่งคนใดขอ ศาลอาจสั่งให้เอาทรัพย์สินนั้นออกแบ่ง ถ้าส่วนที่แบ่งให้ไม่เท่ากันไซร้ จะสั่งให้ทดแทนกันเป็นเงินก็ได้ ถ้าการแบ่งเช่นว่านี้ไม่อาจทำได้หรือจะเสียหายมากนักก็ดี ศาลจะสั่งให้ขายโดยประมูลราคากันระหว่างเจ้าของรวมหรือขายทอดตลาดก็ได้”ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

120. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13718/2555 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 19

121. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4067/2560 (ป.พ.พ. มาตรา 1718, 1727 วรรคหนึ่ง; ป.วิ.พ. มาตรา 142). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “ผู้ร้องซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมย่อมสมควรเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายยิ่งกว่าผู้คัดค้านซึ่งเป็นเพียงเจ้าของรวมในทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกันมากับผู้ตายในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น”ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 21 ตุลาคม 2569, ข้อจำกัด: เป็นดุลพินิจเลือกตัวผู้จัดการมรดกระหว่างผู้ร้องกับผู้คัดค้าน ไม่ได้วางหลักว่าเจ้าของรวมร้องขอไม่ได้ในทุกกรณี

122. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1635 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 105

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/

123. พระราชบัญญัติ ศาลเยาวชนและครอบครัว และ วิธี พิจารณาคดี เยาวชน และ ครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรา 10 บัญญัติ ว่า “ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาหรือมีคำสั่งในคดี ดังต่อไปนี้ (1) คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด (2) คดีอาญาที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้โอนมาตามมาตรา 97 วรรคหนึ่ง (3) คดีครอบครัว (4) คดีคุ้มครองสวัสดิภาพ (5) คดีอื่นที่มีกฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัว”ที่มา พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

124. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 4 บัญญัติว่า “เว้นแต่จะมีบทบัญญัติเป็นอย่างอื่น (1) คำฟ้องให้เสนอต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาลไม่ว่าจำเลยจะมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักรหรือไม่ (2) คำร้องขอ ให้เสนอต่อศาลที่มูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาล หรือต่อศาลที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล”ที่มา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม, ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2569

125. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3786/2546 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 25

126. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1480 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 5

127. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1469 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 79

128. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1472 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 3

129. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 4

130. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 6

131. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 4

132. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 6

133. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 6

134. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 1

135. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1533 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 6

136. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1474 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 1

137. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1476 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 4

138. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1484 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 83

139. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1534 อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 7

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด | เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240
โทรศัพท์ 081 654 5922 | contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com
ฉบับออนไลน์ https://eksiamfamilylaw.com/family/marital-property/